

1. KEEL JA KIRJANDUS - ÜLDOSA

1.1 Valdkonnapädevus

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpetamise eesmärk põhikoolis on kujundada õpilastes eakohane keele- ja kirjanduspädevus, mis tähendab suutlikkust tajuda keelt ja kirjandust kui rahvusliku, riikliku ja iseenda identiteedi alust, mõista erinevaid kirjandustekste ning nende tähtsust Eesti ja maailma kultuuriloos. Keele- ja kirjanduspädevus hõlmab teadmisi ja oskusi, kujundamaks keele- ja kultuuriteadlikku inimest, kes käitub nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses verbaalsele ja sotsiaalsele kontekstile vastavalt.

Keele- ja kirjandusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks omandab õpilane järgmised valdkonnapädevused:

- austab keelt kui kultuuri kandjat ja vahendajat, hindab seda kui avaliku suhtluse vahendit, väärtustab eesti rahvuskirjandust ja rahvapärimust ning keelelist ja kultuurilist mitmekesisust;
- saavutab keeleteadlikkuse, arvestab kultuuris välja kujunenud keelekasutus- ja suhtlustavasid, teadvustab keeleoskust õpioskuste alusena ning identiteedi osana;
- loeb, esitab ning kirjutab eri tüüpi ja liiki tekste, analüüsib tekstide keelekasutust, ülesehitust ja vormistust, väljendab end selgelt ja asjakohaselt nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ning kasutab eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, austab intellektuaalomandit;
- mõistab ilukirjandusteose kunstilisi väärtusi, analüüsib ja tõlgendab eri tüüpi ning eri žanis tekstide ülesehitust, väljendust ja sisu;
- omandab lugemisharjumuse, väärtustab lugemist, kujundab loetu põhjal oma esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi, rikastab mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda keele- ja kultuuriteadmisi.

1.2 Ainetundide jaotus

	I kooliaste			II kooliaste			III kooliaste		
KEEL JA KIRJANDUS									
kohustuslikud tunnid + lisatunnid	19			15 + 2			12		
eesti keel	6	7	6	6	4	3	2	2	2
kirjandus					2	2	2	2	2

1.3 Üldpädevused

- **Kultuuri- ja väärtuspädevus**

suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; hinnata üldnimlikke ja ühiskondlikke väärtusi, väärtustada inimlikku, kultuurilist ja looduslikku mitmekesisust; teadvustada oma väärtushinnanguid;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame kultuuri- ja väärtuspädevust järgmistes tegevustes: teatri ja kino külastused, muuseumi- ja raamatukogutunnid, külalistunnid. Kirjandusõpetuses on peamine rõhk kõlbeliste ja esteetilisemotsionaalsete väärtuste ning kultuuriväärtuste kujunemisel loetavate ilukirjandus- ja aimetekstide alusel. Ka keeleõpetus rõhutab vaimseid ja

kultuuriväärtusi: keelt kui rahvuskultuuri kandjat, keeleoskust kui inimese identiteedi tähtsat osa.

- **Sotsiaalne ja kodanikupädevus**

suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riikliku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame sotsiaalset ja kodanikupädevust järgmistes tegevustes: riiklike ja rahvakalendri tähtpäevade tutvustamine/tähistamine, üldtunnustatud käitumisnormide tutvustamine ja väärtustamine. Ilukirjandusteoste lugemine ja analüüs toetavad maailmapildi kujunemist, ajaloosündmuste ja arengu mõistmist ning ühiskonnaelus ja inimsuhetes orienteerumist. Kirjandustekste valides ja käsitledes peetakse silmas ühiskonnaelus olulisi valdkondi: väärtused ja kõlblus; suhted kodus ja koolis; omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus; kodanikuühiskond ja rahvussuhted.

- **Enesemääratluspädevus**

suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame enesemääratluspädevust järgmistes tegevustes: rollimängud, rühmatööd, eneseanalüüs, kirjanduslike tekstide analüüs. Enesemääratluspädevuse ja ettevõtlikkuspädevuse ning vastutustunde kujunemist toetatakse nii meedia- ja kirjandustekstidest kui ka õpilaste igapäevaelust lähtuvate eakohaste probleemide arutamise, seisukohavõtu ja lahenduste otsimisega nii keele- ja kirjandustundides kui ka loovtöodes.

- **Õpipädevus**

suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame õpipädevust järgmistes tegevustes: e-õppepäevad, õppekäigud, projektõpe. Keele- ja kirjandusõpetus arendavad olulisi õpipädevusi: kuulamis- ja lugemisoskust, eri liiki tekstide mõistmist, fakti ja arvamuse eristamist, eri allikatest teabe hankimist ja selle kriitilist kasutamist, eri liiki tekstide koostamist ning oma arvamuse kujundamist ja sõnastamist.

- **Suhtluspädevus**

suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada nii emakeeles kui ka võõrkeeltes, arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame suhtluspädevust järgmistes tegevustes: rollimängud, rühmatööd, esitlused, kõne koostamine ja esitamine, tekstiloome.

- **Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus**

suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; suutlikkus kirjeldada ümbritsevat maailma loodusteaduslike mudelite ja mõõtmisvahendite abil ning teha tõenduspõhiseid otsuseid; mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalast pädevust järgmistes tegevustes: funktsionaalne lugemine, projektõpe, diagrammide ja tabelite koostamine ja lugemine, digipädevuste arendamine, info kriitiline hindamine.

- **Ettevõtlikkuspädevus**

suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärged, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada ühistegevusi ja neist osa võtta, näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske; rakendada finantskirjaoskust;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame ettevõtlikkuspädevust järgmistes tegevustes: rollimängud, rühmatööd, esitlused, külalisesinejad ja õppekäigud. Enesekohase ja ettevõtlikkuspädevuse kujunemist soodustab õpilaste osalemine projektides, mis eeldavad õpilaste omaalgatust ja aktiivsust ning keele- ja kirjandusteadmiste rakendamist ning täiendamist eri allikatest.

- **Digipädevus**

suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvast ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraali- ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus.

Keeleõpetus väärtustab funktsionaalset kirjaoskust ning teadlikku kriitilist suhtumist teabeallikatesse, sh meediasse.

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavast kujundame digipädevust järgmistes tegevustes:

- Info- ja andmekirjaoskus
 - Andmete, info ja digisisu otsing, sirvimine ja filtreerimine
 - Andmete, info ja digisisu hindamine
 - Andmete, info ja digisisuhaldamine
- Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas
 - Suhtlemine digitehnoloogia abil
 - Andmete, info ja digisisu jagamine
 - Kodanikuaktiivsus digikeskkonnas
 - Koostöö digikeskkonnas
 - Viisakas käitumine digikeskkonnas
 - Digitaalse identiteedi haldamine
- Digisisu loomine
 - Digisisu arendus
 - Digisisu kohandamine
 - Autoriõigus ja litsentsid
 - Programmeerimine
- Digiturvalisus
 - Digiseadmete kaitse
 - Isikuandmete ja privaatsuse kaitse
 - Tervise ja heaolu kaitse

- Keskkonnakaitse
- Probleemilahendus
 - Tehniliste tõrgete lahendamine
 - Digitehnoloogiate valik
 - Uuendused digilahenduste abil
 - Digipädevusehindamine ja arendamine

1.4 Läbivad teemad

- **Elukestev õpe ja karjääri kujundamine**

taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema sobivaid haridus- ja tööalaseid valikuid;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekava üldosast kujundame elukestvat õpet ja karjääri kujundamist järgmistes tegevustes: õppekäigud, õpilaste uurimisalane tegevus, õpioskuste olümpiaad, külalislektorid ainetundides, koostöö lastevanemate ja kooli vilistlastega.

- **Keskkond ja jätkusuutlik areng**

taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna- ja inimarengu küsimustele;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavas üldosast kujundame keskkonnateadlikkust ja jätkusuutlikku arengut järgmistes tegevustes: õppekäigud, KIK programmid, uurimuslik õpe, õpilaskonverentsid, osalemine maailmakoristuspäeval, projektõpe.

- **Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus**

taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekavas üldosast kujundame keskkonnateadlikkust ja jätkusuutlikku arengut järgmistes tegevustes: ettevõtlushpäev, arvamusefestival, ÕE tegevus, kohtumised poliitikute ja avaliku elu tegelastega, laadad.

- **Kultuuriline identiteet**

taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumistaadi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekava üldosast kujundame kultuurilist identiteeti järgmistes tegevustes: projektipäevad, rahvakalendri tähtpäevad, emakeelepäev, hõimupäev, humanitaarainete nädal, eesti kirjanduse päev, kultuurilise mitmekesisuse teadvustamine

- **Teabekeskond ja meediakasutus**

taotletakse õpilase kujunemist teadlikuks ja analüüsivaks inimeseks, kes tajub ja teadvustab adekvaatselt ümbritsevat teabekeskonda, suudab meediamaailma sisu ja allikaid kriitiliselt analüüsida ja kasutada, tunnustab autorlust, oskab luua kvaliteetset meediasisu, arvestades oma eesmärgi ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemise norme, ning toimib turvaliselt ja vastutab oma käitumise eest end ümbritsevas teabekeskonnas;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekava üldosast kujundame arusaamist teabekeskonnast ja meediakasutusest järgmistes tegevustes: õppeaineteüleised õpiülesanded, ainetevahelised koostööprojektid, infootsingu- ja lugemistunnid, raamatukogu- ja

muuseumitunnid, õppetööd toetavates programmides osalemine, kriitilise meediatarbija kujundamine.

- **Tehnoloogia ja innovatsioon**

taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutavas tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekava üldosast kujundame arusaamist tehnoloogiat ja innovatsioonist järgmistes tegevustes: õppe-eesmärgiga veebikeskkondade kasutamine, lavastuslikud filmi- ja teatriprojektid rühmatööna.

- **Tervis ja ohutus**

taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekava üldosast kujundame arusaamist tervisest ja ohutusest järgmistes tegevustes: rühmatööd, rollimängud, projektipäevad, teabetekstide lugemisoskuse arendamine, kirjandustekstide analüüs.

- **Väärtused ja kõlblus**

taotletakse õpilase kujunemist kõlbliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse, ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires.

Lähtuvalt PMG põhikooli õppekava üldosast kujundame arusaamist väärtusest ja kõlblusest järgmistes tegevustes: kooli traditsioonid, õpilaste ja kooli töötajate tunnustamine rahuloluküsitlused, heategevuslikud üritused, projektipäevad, loomingulise väljendusoskuse arendamist ja õpilase kujundamist kultuurpärandit austavaks inimeseks toetavad õppekäigud muuseumitesse ja raamatukogusse.

1.5 Valdonna sisene ja valdkondade ülene lõiming

Keele ja kirjanduse valdkonna ained lõimuvad valdkonnaüleselt kõikide õppeainetega ja toetavad pädevuste saavutamist teistes ainevaldkondades. Keeleoskus loob eeldused kõigi õppeainete edukaks omandamiseks ja toimetulekuks nii isiklikus kui ka avalikus elus. Kõikide valdkondade õppeained arendavad omakorda keelekasutuse põhipädevusi: sõnavara tundmist ja rakendamist, tekstimõistmist ja -loomet, pädevust suuliselt ja kirjalikult suhelda. Valdonnaülene lõiming tähendab, et kõikides õppeainetes tuleb ainekirjaoskuse saavutamiseks tegeleda tekstitoimingutega, st eri liiki tekstidega, ning tähelepanu juhtida ortograafia- ja grammatikareeglite normipärasele rakendamisele. Õpilaste funktsionaalne ja kriitiline kirjaoskus kujuneb välja mitte üksnes eesti / vene keele, vaid kõigi õppeainete õppimise tulemusel, mis eeldab pidevat koostööd aineõpetajate vahel. Keele- ja kirjandusõpetuse eriosa on tõsta õpilaste keeleteadlikkust, st anda teadmisi keele kohta, mis tagab tõhusa suhtluspädevuse, arusaamise keele varieerumisest žanriti ning grammatikast kui tähendusloome vahendist.

1.6 Ainevaldkondlikud hindamise erisused

Keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete hindamise eesmärk on saada ülevaade õpitulemuste saavutusest ja õpilase individuaalsest arengust ning kasutada seda teavet õppe tulemuslikumaks kavandamiseks ja ennastjuhtiva õppija kujundamiseks. Hinnatakse õpitulemuste saavutatust, mis on kooskõlas õppesisu ja -tegevustega ning vastavuses ainealaste teadmiste, oskuste ja hoiakutega. Hoiakute hindamisel (nt mõistab, kujundab, tähtsustab, väärtustab) antakse õpilasele suunavaid ja toetavaid sõnalisi hinnanguid.

Hinnatakse nii õppeprotsessi vältel kui ka õppeteema lõpus. Selleks rakendatakse nii diagnostilist, kujundavat kui ka kokkuvõtvat hindamist, mida väljendatakse nii sõnaliste hinnangute kui ka tähthinnetena. Diagnostilise hindamise käigus selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ja spetsiifilised õpiraskused, et kavandada järgnevat õppimist ja õpetamist. Õppeprotsessi käigus rakendatakse kujundavat hindamist, kus õpilane saab suulist ja kirjalikku tagasisidet oma õpitulemuste saavutamise taseme ning tugevate külgede ja arenguvõimaluste kohta. Kokkuvõttev hindamine toimub

üldjuhul õppeperioodi või mahuka õppeteema lõpul, et kontrollida nii õppetöös püstitatud eesmärkide saavutamist kui ka riikliku õppekavaga sätestatud õpitulemuste saavutatust. Kokkuvõttev hinne võib kujuneda õppeperioodi jooksul toimunud hindamise tulemusena, seejuures arvestatakse, et hinnatel võib sõltuvalt töö mahust olla erinev kaal. Alates esimesest kooliastmest kaasatakse õpilane hindamisprotsessi nii oma töö hindamisel kui ka kaasõpilaste tagasisidestamisel. Õpilasele on õppeprotsessi alguses teada, mida ja millal hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ning millised on hindamise kriteeriumid. Õpilast suunatakse õppeprotsessi käigus oma õppimist ja püstitatud eesmärkide saavutamist analüüsima ja reflekteerima. Eesti keele õppimisel I kooliastmes hinnatakse õpilase

- suulist keelekasutust, s.o kõnelemist ja kuulamist,
- lugemist, s.o lugemistehnikat, kirjandus- ja muude tekstide tutvustamist, analüüsi ja mõistmist,
- kirjutamist, s.o kirjatehnikat, õigekirja ja tekstiloomet.

Eesti keele õppimisel II ja III kooliastmes hinnatakse õpilase

- suulist ja kirjalikku suhtlust,
- tekstide vastuvõttu, s.o analüüsi ja mõistmist,
- tekstiloomet, s.o eri tüüpi ja liiki tekstide kirjutamist,
- keeleteadmisi, s.o õigekeelsuse ja keelehooldete põhimõtete rakendamist ning keelevalikute teadvustamist.

Keeleõpetuses on suurem osakaal erinevate kirjalike tekstide hindamisel, sest kirjalik keel on peamine keeleoskuse näitaja. Õigekeelsust ja keeleteadlikke valikuid hinnatakse üldjuhul tekstiloomete osana tekstiliigi eripära ja kirjutamise eesmärgi kontekstis.

I kooliastmes hinnatakse jutustavaid tekste, näiteks suulisi ja kirjalikke ümberjutustusi, kirjalikku jutustust pildi, pildiseeria või muu alusteksti põhjal, jutustusi enda elust.

II kooliastmes hinnatakse jutustavaid, kirjeldavaid ja põhjendavaid tekste, sealhulgas kirjalikku jutustust alusteksti põhjal, jutustavat kirjandit, arvustust. Teabetekstidest hinnatakse

kirjeldust, iseloomustust, kokkuvõtteid, kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning e-kirja kirjutamist.

III kooliastmes hinnatakse teabetekstidest kindlal eesmärgil kirjutatud ülevaateid ja kultuuriainelisi lühiuurimusi, nende põhjal loodud esitlusi ja ettekandeid ning avaliku suhtluse žanre, nagu näiteks avaldus. Peale selle hinnatakse oskust kirjutada levinumaid meediažanre. Tekstide hindamisel seatakse hindamiskriteeriumid, mis arvestavad tekstiliigile omaseid tunnuseid ja õpilase keelelist arengut. Hindamiskriteeriumid puudutavad tekstide sisu ja ülesehitust, konteksti sobivat lausestust ja sõnastust, õigekirja ja vormistust. Hinnatakse ka arutlevat kirjandit, selle ülesehitust, vastavust teemale, asjakohaseid näiteid, võrdlemise, seoste loomise ja järelduste tegemise oskust ning isikliku suhtumise väljendamist põhjendatud argumentide toel.

Eesti keele ja kirjanduse õpitulemuste kontrolli ja hindamise vormid on mitmekesised. Need hõlmavad suulisi ja kirjalikke tegevusi, ühe- ja mitmeotstarbelisi sooritusi, nagu individuaalsed, paaris- ja rühmatööd, rakenduslikud testid ja harjutused, ainealased kontrolltööd, analüüsi- ja tõlgendusülesanded, lugemispäeviku pidamine ja õpimapi koostamine. Hinnatakse veel mitmesugused oskusi edendavad sooritusülesanded, nagu luule-, proosa- ja draamateksti esitamine, arutleva kirjandi kirjutamine, uurimis- või praktilise töö tegemine, projekti koostamine ja elluviimine, ettekande loomine ja esitlemine, avalik esinemine.

Hinnata võib ka erinevaid lugemisega seotud tegevusi ja ülesandeid, nagu suuline vestlus või arutelu (ka rühmas), kirjalikud vastused analüüsi- ja tõlgendusküsimustele, sooritusülesanded

1.7 Õppekorralduse erisused

- lähtutakse õppekava alusväärtustest, üld- ja valdkonnapädevustest, kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest, oskustest ja hoiakutest ning õpitulemustest ja kooli õppekavas sätestatud õppesisust, kooliastmete õppe ja kasvatuse rõhuasetustest ning lõimingust teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- arvestatakse didaktika nüüdisaegsete käsituste ja ainevaldkonnas toimunud arenguga, võetakse arvesse kohalikku eripära ning muutusi ühiskonnas;

- toetatakse lõimingut valdkonna sees, õppeainete vahel ja õppekava läbivate teemadega, arendatakse õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid;
- rakendatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust koostööd ja tagasisidet soodustavaid õppetegevusi, kujundatakse õpiharjumusi ja -oskusi;
- arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalseid eripärasid ja -võimeid, kasutatakse diferentseeritud sisu ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpiraskustele ning pakutakse õpiabi;
- taotletakse mõõdukat ja ühtlaselt jaotuvat õpikoormust, mis soodustab motivatsiooni ning jätab aega puhkuseks ja huvitegevuseks;
- tegeldakse probleemikeskselt ja kogemuspõhiselt eluliste nähtuste ja olukordadega, seostatakse oskusi igapäevaelu ja jätkuõpingutega;
- loetakse ja käsitletakse eri tüüpi ja liiki tekste ea- ja jõukohasuse, valikulisuse ja huvidele vastavuse põhimõttel ning ühise identiteedi kujundamise eesmärgil;
- kujundatakse õpilase keeleteadlikkust, metakeele valdamist, suhtlus- ja väljendusoskust, keeleressursside ja -allikate teadliku kasutamise oskust;
- kasutatakse digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, arendatakse info-, media- ja digikirjaoskust;
- arendatakse eri liigis ning žanris ilukirjandustekstide avatud ja loovat analüüsi-, tõlgendamis- ja mõistmisoskust, ilukirjandusliku poeetika tundmist;
- tegeldakse tekstiloome ja -esitlusega ning omaloomingulise kirjutamisega, kasutatakse selleks ka digivahendeid ja veebikeskkonda.

1.8 Õppekeskkonna erisused

Kool koostöös aineõpetajatega korraldab keele ja kirjanduse valdkonna õppeainete õpet:

- viisil, kus luuakse üksteist austav, vastastikku hooliv ja toetav, turvaline, kiusamis- ja vägivaldavaba õppekeskkond, mis rajaneb usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ja heatahtlikkusel ning kus märgatakse ja tunnustatakse õpilase pingutusi ja õpiedu;
- ruumis, kus saab kasutada digitehnoloogiat, -keskkondi ja -materjale, et arendada info-, meedia- ja digikirjaoskust;
- ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks inventari ümber paigutada (nt rühmatööd, õppemängud, draamaõppe ülesanded);
- eesti keel teise keelena õppetunnis rühmades, mille soovitatav suurus on kuni 15 õpilast;
- väljaspool kooliruume, et rakendada õppimist toetavaid ja mitmekesistavaid õppevorme (nt projekt-, õues- ja reisiõpe) ja -tegevusi (nt õppekäik teatrisse, muuseumisse, raamatukokku, kohtumised kirjanike ja tõlkijatega, osavõtt olümpiaadidest ja konkurssidest, valdkondlikud teemapäevad ja -nädalad).

Pädevuste peamiste komponentide – teadmiste, oskuste ja hoiakute – kujundamisel on kandev roll õpetajal, kes loob sobiva õppekeskkonna ja toetab väärtuskasvatust, ning koolil, kus normide, väärtuste, rituaalide, sümbolite ja lugude kaudu edendatakse omanäolist koolikultuuri

2. KEEL JA KIRJANDUS - AINEKAVA

2.1 Õppeaine kirjeldus, sh ainespetsiifikast lähtuvad erisused

Eesti keele oskus on nii aineõpetuse eesmärk kui ka õppekavas sätestatu omandamise alus. Eesti keele oskus kõnes ja kirjas pole üksnes inimese identiteedi, tema mõtlemis- ja tundevõime kujunemise alus, vaid ka jätkusuutliku ja ennastjuhtiva õppimise eeldus kogu edasiseks eluks. Kui õpilane mõistab eesti keele tähtsust sotsiaalse suhtluse vahendina ja rahvusliku kultuuri kandjana, kujuneb ta täisväärtuslikuks ühiskonnaliikmeks, kes suudab ennast erinevates suhtlusolukordades selgelt ja ladusalt väljendada, mõistab erinevaid tekste, on võimeline argumenteerima ja mõtestatud teksti looma. Põhikoolis pannakse alus õpilaste sotsiaalsele kirjaoskusele, st oskusele kasutada keelt teadlikult ja kriitiliselt isiklikus ja avalikus elus, õppe- ja tööolukorras. Õpilastes kujundatakse teadmisi ja oskusi, mis hõlmavad keelt, selle variante, eri tüüpi ja liiki tekste ning mis lubavad toime tulla suulise ja kirjaliku suhtlusega, tekstide vastuvõtu ja loomisega. Keeleõpetuse kõrgeim siht on aidata õpilasel kujuneda iseseisvaks teksti vastuvõtjaks ja loojaks, kes on omandanud tänapäeva eesti kirjakeele.

1.–4. klassis on eesti keel kirjandusega lõimitud õppeaine, milles taotletakse nii keele- kui ka kirjandusõpetuse eesmärgi. I kooliastmes loeb õpilane vähemalt kümme, 4. klassis vähemalt neli tervikteksti eesti või maailma lastekirjandusest. Alates 5. klassist on eesti keel ja kirjandus eraldi, kuid tugevasti lõimitud õppeained, mille kaudu arendatakse sihipärase lugemise, suulise keelekasutuse ja kirjutamisoskust. I kooliastmes keskendutakse õpilaste teadmiste ja oskuste kujundamisel nii suulisele kui ka kirjalikule keelele. Kuulamine, kuuldust arusaamine ja kõnelemine on tihedalt seotud lugemis- ja kirjutamisoskuse arendamisega. Esmase kirjutamisoskuse kujundamisest sõltub edasise kirjaliku eneseväljendusoskuse tõhusus. Suuline keelekasutus hõlmab siin eneseväljendust tavaolukorras ning eakohase suulise teksti mõistmist ja edastamist. Lugemise õpetamisel arendatakse lugemistehnilist vilumust ja kujundatakse oskust loetud tekstiga jõukohaste juhiste järgi eesmärgistatult töötada. Kirjutamise õpetamisel viimistletakse kirjatehnikat, kujundatakse õigekirjaoskust õpitud keelendite piires ning arendatakse suutlikkust väljendada end loovalt ja eesmärgipäraselt. Loetav käekiri on alus kirjalikule eneseväljendusele viisil, kus ka teised kirjapandust aru saaksid. Esimeses kooliastmes on oluline saavutada sihipärane kirjutamisoskus, samuti oskus oma mõtteid kirjalikult väljendada. Ilukirjanduse terviktekste valib õpilane õpetaja soovitusel

lugemiseks nii eesti kui ka välisautoritelt, arendades oskust loetud teost tutvustada, selle põhjal jutustada ja küsimuste toel arutleda. Tähtis on kujundada lugemisharjumus, soodustada positiivset lugemiskogemust ja pakkuda lugemisrõõmu. II ja III kooliastmes kujundatakse õpilaste teadmisi ja oskusi neljas õppevaldkonnas: suuline ja kirjalik suhtlus, teksti vastuvõtt, tekstiloomine ning keeleteadlikkus. Siingi on eesti keele õpetamise keskmes (tervik)tekstid ja katkendid või tekstikorpused ning nendega seotud tekstitoimingud. Keelepädevuse tagab võimalikult eripalgeline, kuid autentne ja adekvaatne tekstivalik, mis võimaldab omandada keeleteadmisi ja kujundada hoiakuid. Suhtlemisõpetusega kujundatakse oskust kasutada multimodaalses suhtluses eri kanaleid ja keskkondi (sh netikeskkonda), oskust arvestada suhtlemisel eesmärki, partnerit ja olukorda, oskust vahendada teavet, väljendada oma arvamusi ja hinnanguid. Tähelepanu pööratakse ka netiturvalisusele. Suhtlusoskuse arendamisel tehakse informatiivseid esitlusi (nt raamatututvustusi) nii individuaalselt kui ka koostöös. Teksti vastuvõtu õpetusega kujundatakse oskust tekste leida ja valida, eesmärgipäraselt lugeda ja kuulata, samuti rakendatakse erinevaid lugemis- ja kuulamisvõtteid ning süvendatakse oskust teksti mõista ja sellele reageerida. Arendatakse kriitilise lugemise oskust ning analüüsitakse erinevaid tarbetekste. Elulähedaste ja tähenduslike aine- ja muude tekstide käsitus lõimitakse tekstide ülesehitusliku eripära, sõnavara, grammatika ja õigekeelsuse õpetamisega, et kujundada õpilases loomulik keeleteadlikkus. Tekstiloomine õpetusega kujundatakse mitmekülgset ja eesmärgistatud eneseväljendusoskust, mille puhul õpilane tajub situatsiooni ja adressaati ning suudab oma mõtteid selgelt ja täpselt, tekstiliigile omasel viisil väljendada. Jutustavate, kirjeldavate ja arutluselementidega tekstide kõrval hõlmab kirjutamine avarat tekstivälja alates tarbetekstidest kuni ilukirjanduseni. Tekstiloomes on põhiorhk kirjutamise protsessil, õpilane järgib kirjutamise etappe alates eeltööst kuni lõpptulemuse vormistamise ja viimistlemiseni.

Keeleteadlikkuse õpetusega avardatakse keeleteadmisi, omandatakse õigekeelsuspõhimõtted, kujundatakse eesti keelt väärtustavat hoiakut. Arendatakse oskust tänapäeva eesti kirjakeelt teadlikult kasutada, kujundatakse arusaamist keele arengust ja muutumisest ning murrete eripärast. Keeleteadlikkust, mis peab tagama korrektse ja mitmekülgse kirjakeele omandamise, õpetatakse muude tekstitoimingute osana. Et õpilane osaleks aktiivselt ja vahetult õppeprotsessis, peavad keeleõppe tegevused olema mitmekülgsed ja funktsionaalsed. Keeletundides omandatakse konkreetseid keeleteadmisi ja praktilisi oskusi, analüüsitakse loetut ja kuuldut, kujundatakse keelega seotud hoiakuid jaantakse hinnanguid ning kirjutatakse

eri liiki tekste. Arendatakse oskust sobivatest allikatest ja keskkondadest infot hankida, seda lugeda ja kriitiliselt hinnata. Keeleallikate kasutamine lõimitakse tekstiloomesse, st, et õpilane oskab teabe põhjal langetada teadlikke keelevelikuid, mis arvestavad suhtlusolukorra sobivust. Tekstitöös on oluline ka digitaalse sisu loomine, muutmine ja taasesitamine.

2.2 Kooliastme teadmised, oskused ja hoiakud

2.2.1 I kooliastme ainekava

Õppeaine	eesti keel
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	
I kooliastme lõpetaja: • osaleb aktiivselt ja mõtestatult õppeprotsessis; • kuulab eesmärgistatult, väljendab oma mõtteid; • kasutab suhtlemisel eakohast ja sobivat kõne- ja kirjakeelt, arvestab suhtlemisel partneriga; • eristab helisid, hääli ja häälikuid; • omandab lugemistehnilise vilumuse ja teadliku lugemisoskuse; • sooritab kirja eelharjutusi, arvestab etteantud juhendi ja juhendamisega; • tunneb joonis- ja kirjatähti, kasutab õigeid tähekujusid, kirjutab loetava käekirjaga; • loeb ja eristab eri liiki tekste, analüüsib teksti ülesehitust, keelekasutust ja sisu, avaldab selle kohta arvamust;	

- sõnastab teksti kohta küsimusi ja esitab vastuväiteid, teeb teksti põhjal märkmeid, võrdleb tekste omavahel;
- jutustab kuuldust, nähtust ja loetust, vajaduse korral kasutab juhendi abi;
- kirjutab mõtestatud lauseid, jutustavaid ja kirjeldavaid tekste;
- kirjutab õpitud keelendite ja keelereeglite piires õigesti ning loetava käekirjaga, vormistab kirjaliku töö korrektselt;
- vormistab lihtsama kirjaliku töö arvutis, järgib õpitud keelereegleid;
- valib ja loeb sobivaid tervikteoseid nii eesti kui ka maailma lastekirjandusest, kasutab raamatukogude infosüsteemi;
- kujundab lugemise kaudu oma mõtte- ja tundemaailma, jagab lugemiskogemusi;
- rikastab lugemise kaudu oma sõnavara, kasutab sõnaraamatuid ja leiab sõnaartiklist vajalikku teavet.

Klass

1.klass

Suuline keelekasutus (kuulamine, kõnelemine)

Õpitulemus

- eristab häälikuid (asukoht ja järjekord sõnas), täishääliku pikkusi;
- toimib õpetaja ja kaaslase suulise juhendi järgi;

Õppesisu

Kuulamine

- Helide, häälte ja häälikute eristamine (asukoht ja järjekord sõnas), hääliku pikkuse eristamine, põhirõhk täishääliku pikkusel.

• kuulab õpetaja ja kaaslaste esituses lühikest eakohast teksti, mõistab kuuldu lause, jutu sisu; • teab, et sõnadel on lähedase või vastandtäheendusega sõna ja nimetab neist mõningaid; • väljendab end suhtlusolukordades arusaadavalt: palub, küsib, tänab, vabandab; • jutustab suunavate küsimuste toel kuuldu, nähtust, loetust; • koostab õpetaja abiga pildiseeria või küsimuste toel suulise jutu, • esitab luuletust peast.	• Õpetaja ja kaaslaste kuulamine ning suulise juhendi järgi toimimine. Õpetaja ja kaaslaste ettelugemise kuulamine. Kuuldu ja nähtu kommenteerimine. Kõnelemine • Hääldus- ja intonatsiooniharjutused. Häälduse harjutamine, hääle tugevuse kohandamine olukorrale. • Töö lähedase tähendusega sõnaga, sõnatähenduse selgitamine ja täpsustamine. • Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumine, tänamine) valik suhtlemisel. • Lihtlauseliste küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. • Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. • Esemete, nähtuste, tegelaste jms võrdlemine, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitamine. • Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus.

	• Jutustamine kuulatu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria, etteantud teema põhjal; aheljutustamine. • Klassiga ühiselt kogetud sündmuste vahendamine jutustades: jutustamine eri rollides. Pantomiim-mõistatused tuttavate juttude kohta. • Tuttava luuletuse, dialoogi peast esitamine.
Lugemine	
Õpitulemus • tunneb häälik-tähelist vastavust, loeb õpitud teksti enam-vähem ladusalt, lausehaaval üksiku peatusega raskema sõna ees oma kõnetempos või sellest aeglasemalt; • mõistab häälega või endamisi (vaikse häälega või huuli liigutades) lugedes loetu sisu; • vastab teksti kohta käivatele küsimustele, mille vastused on palas otsesõnu öeldud; • mõtleb jutule alguse või lõpu; • on lugenud mõnda lasteraamatut, nimetab nende pealkirja ja autoreid,	Õppesisu • Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. • Trükitähtede (nii suurte kui väikeste) tundma õppimine. Tähtedest sõnade ja sõnadest lausete lugemine. Silpidest sõnade moodustamine. • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo, oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse). Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine.

annab loetule emotsionaalse hinnangu (lõbus, tõsine, igav ...).	• Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. • Jutustava ja kirjeldava teksti ning teabeteksti (õpilaspäevik, kutse, õnnitlus, saatekava, tööjuhend, raamatu sisukord) lugemine. • Sõna, lause, teksti sisu mõistmine. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, üksiksõnade jm alusel. Loole lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. Küsimustele vastamine, millele vastus on tekstis otsesõnu kirjas. • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid), skeemide, kaartide lugemine õppekirjanduses, nende tähenduse tabamine. • Luuletuste ilmekas (mõtestatud) lugemine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga. • Tekstiliikide eristamine: jutt, muinasjutt, luuletus, mõistatus. • Kirjandustekstid: liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend. • Loetud raamatu autori, kunstniku (illustraatori), tegelaste nimetamine, loetust jutustamine. Loetule

	emotsionaalse hinnangu andmine (lõbus, tõsine, igav jne). Huvipakkuva raamatu leidmine kooli või kodukoha raamatukogust täiskasvanu abiga.
Kirjutamine	
Õpitulemus kasutab õigeid kirjutamisvõtteid, teab, kuidas väikesi ja suuri kirjatähti kirjutatakse ning sõnas õigesti seostatakse; kirjutab tahvlilt ära; täidab tahvlinäidise järgi õpetaja abiga õpilaspäevikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, varustab töö kuupäevaga; koostab näidise järgi kutse; eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, sõna, lauset; kirjutab omasõnade algusesse k, p, t; kirjutab õigesti lühemaid (kuni 2-silbilisi) sõnu ja lauseid;	Õppesisu Kirjatehnika Kirja eelharjutused. Kirjutamine pliiatsiga, joonistähtede kirjutamine. Õige pliiatsihoid ja kirjutamisasend istudes ja seistes (tahvli juures). Väikeste kirjatähtede õppimine. Suurte kirjatähtede õppimine (vajadusel 2.klassis). Tähtede seostamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Töö vormistamine näidise järgi, töö puhtus, käekirja loetavus. Teksti ärakiri tahvlilt, õpikust. Kirjalik tekstiloo Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, õnnitlus (kujundamine näidise järgi).

• teab, et lause lõpeb punktiga; • teab, et lause alguses, inimeste, loomade, oma kodukoha nimes kasutatakse suurt algustähte; • kirjutab õigesti oma nime.	• Jutu kirjutamine pilditäiendusena (pildi allkiri, kahekõne jms). Jutule lõpu kirjutamine. Loovtöö kirjutamine (pildi, pildiseeria, küsimuste järgi). Lünkümberjutustuse kirjutamine. Õigekeelsus • Häälik, sõna, lause, tekst. Tähed ja tähestik, võõrtähtede vaatlus. Häälikute märkimine kirjas. Sõna ja lause ladumine ja kirjutamine. • Täis- ja kaashäälikud. Täishäälikuühendi vaatlus. Täishääliku pikkuse eristamine ja õigekiri, kaashääliku pikkusega tutvumine. Sulghäälik (k, p, t) omasõnade alguses. i ja j ning h sõna alguses seoses tähtede õppimisega. • Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimeses. • Liitsõna vaatlus (moodustamine). • Sõnade lõpu õigekiri, -d ja -vad (mitmus) ning -b (tegasõna 3. pööre) õigekirjaga tutvumine. • Tutvumine jutustava (väit-), küsi- ja hüüdlausega. Lause lõpumärgid: punkt, (küsi- ja hüüumärgi

	vaatlemine). Koma lauses (teksti vaatlus). • Oma kirjutusvea parandamine õpetaja abiga. • Etteütlemise järgi sõnade ja lausete kirjutamine (15–20 sõna lihtlausetena).
Digipädevused Info- ja andmekirjaoskus • õppija otsib ja sirvib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas • õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, nt e-posti, videokõnet; • Õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi. Digiturvalisus • õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu; • õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida; • õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas. Probleemilahendus • õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi;	

• õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.	
Klass	2.klass
Suuline keelekasutus	
Õpitulemus • eristab täis- ja suluta hääliku pikkusi; • kuulab õpetaja ja kaaslaste eakohast teksti ning toimib saadud sõnumi kohaselt õpetaja abil; • koostab kuuldu põhjal lihtsama skeemi ja kaardi õpetaja abil; • kasutab kõnes terviklauseid; • teab ja leiab vastandtähendusega sõnu ning õpetaja abil ka lähedase tähendusega sõnu; • väljendab arusaadavalt oma soove ja kogemusi väikeses ja suures rühmas; vestleb oma kogemustest ja loetust; • annab õpetaja abil edasi lugemispala, õppeteksti, filmi ja teatrietenduse sisu;	Õppesisu Kuulamine • Hääliku pikkuste eristamine sõnamängus, liikumise ja liigutuste abil, põhirõhk suluta kaashäälikul. • Õpetaja ja kaaslaste suulise mitmeastmelise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine mängus, praktilise ülesande lahendamisel (välitund, otsimine, mõõtmine). • Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ja lihtsa skeemi koostamine õpetaja juhendamisel. • Kaaslaste ettelugemise kuulamine ja hinnangu andmine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana).

• koostab õpetaja abil jutu pildiseeria, pildi või küsimuste toel; mõtleb jutule alguse või lõpu; • vaatleb ja kirjeldab nähtut, märkab erinevusi ja sarnasusi õpetaja suunavate küsimuste toel; • esitab luuletust peast.	Kõnelemine • Hääldus- ja intonatsiooniharjutused sõnamängulistest harjutustest, kiirkõne, kajamäng. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus: muinasjuttude esitamine, igapäevaolukordade lavastamine. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevus, intonatsioon) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses: rongi, loomade häälte jm imiteerimine. • Kõnelemine eri olukordades, rollimängud. • Oma arvamuse avaldamine (raamatu, filmi jm) kohta ja selle põhjendamine. Arutlemine paaris ja rühmas: oma suhtumise väljendamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine. • Sündmuse, isiku, looma, eseme kirjeldamine tugisõnade, skeemi, tabeli abil. • Sõnatähenduste selgitamine ja täpsustamine aktiivse sõnavara laiendamiseks.

	• Kuuldud jutu ümberjutustamine; pikema dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja sisule. • Mõtete väljendamine terviklausetena. Küsimuste moodustamine, küsimuste esitamine ja neile vastamine. • Eri meeleoluga luuletuste mõtestatud peast esitamine.
Lugemine	
Õpitulemus • loeb õpitud teksti suhteliselt õigesti, ladusalt (lugemistempo võib olla kõnetempost aeglasem), parandab ise oma lugemisvigu, enamasti väljendab intonatsioon loetava sisu; • mõistab häälega või endamisi lugedes loetu sisu; • vastab teemakohastele (ka lihtsamatele tekstis mitte otsese infoga seotud) küsimustele; • leiab tekstis iseseisvalt vastused konkreetsetele küsimustele ja töötab õpetaja abiga eakohaste juhiste alusel;	Õppesisu • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi: oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhitakse, sobiva intonatsiooni kasutamine. Lugemistehniliselt raskete sõnade ja sõnaühendite lugema õppimine. • Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses ning lasteraamatutes.

• tunneb ära jutu, luuletuse, mõistatuse, näidendi ja vanasõna; • kasutab õpiku sõnastikku õpetaja abiga sõnade leidmiseks algustähe järgi; • on lugenud jõukohaseid lasteraamatuid, nimetab tegelasi ja annab edasi loetu sisu mõne huvitava, enam meeldinud episoodi järgi;	• Tekstist õpitavate keelendite, samuti sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade jms leidmine. Õpiku sõnastiku kasutamine. • Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ja partnereid arvestades. • Eri liiki lühitekstide (teade, kiri, ajakirja rubriik, sõnastik) mõistev lugemine. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemine klassitahvlilt ja vihikust. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. • Loetud jutustuse ja muinasjutu kohta kava koostamine (teksti jaotamine osadeks); skeemi/kaardi koostamine õpetaja abiga. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine (ka siis, kui vastus otse tekstis ei sisaldu). Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Tegelaste iseloomustamine. • Luuletuste ilmekas (mõtestatud) esitamine. Riimuvate sõnade leidmine õpetaja abiga.

	• Tekstiliikide eristamine: jutustus, luuletus, näidend, mõistatus, vanasõna. • Kirjandustekstid: rahvaluuleline liisusalm, muinasjutt, mõistatus, luuletus, piltjutt, vanasõna, jutustus, näidend, muistend. • Loetud raamatu tutvustamine ja soovitamise. Vajaliku teose otsimine kooli või kodukoha raamatukogust autori ja teema järgi täiskasvanu abiga.
Kirjutamine	
Õpitulemus • kasutab kirjutades õigeid väikeste ja suurte kirjatähtede tähekujusid ja seoseid; • kirjutab tahvlilt või õpikust ära; • täidab iseseisvalt õpilaspäevikut ja kujundab vihikut, paigutab näidise järgi tööd vihikulehele, kirja joonelisele lehele, varustab töö kuupäevaga; • koostab õpetaja abiga kutse, õnnitluse ja teate;	Õppesisu Kirjatehnika • Suurte ja väikeste kirjatähtede kordamine. • Kirjutamise tehnika arendamine: ühtlane kirjarida, õiged tähekujud ja seosed nii väikestel kui suurtel kirjatähtedel. • Näidise järgi kirjatöö paigutamine vihiku lehele, kirjapaberile; kuupäeva kirjutamine.

• kirjutab loovtöö ning ümberjutustuse pildiseeria, tugisõnade ja küsimuste abil; • eristab häälikut, tähte, täis- ja kaashäälikut, silpi, sõna, lauset, täishäälikuühendit; • kirjutab õigesti sulghääliku omasõnade algusesse ja omandatud võõrsõnade algusesse; • märgib kirjas õigesti täishäälikuid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku; • alustab lauset suure algustähega ja lõpetab punkti või küsimärgiga; • kasutab suurt algustähte inimeste ja loomade nimedes, tuttavates kohanimedes; • kirjutab õigesti sõnade lõppu -d (mida teed?), -te (mida teete?), -sse (kellesse? millesse?), -ga (kellega? millega?), -ta (kelleta? milleta?); • kirjutab etteütlemise järgi õpitud keelendite ulatuses sisult tuttavat	Kirjalik tekstiloome • Kutse, õnnitluse ja teate koostamine õpetaja abiga. • Tekstilähedase ümberjutustuse kirjutamine küsimuste ja tugisõnade toel. • Loovtöö skeemi, kaardi toel; fantaasialugu. Jutu ülesehitus: alustus, sisu ja lõpetus; jutule alguse ja lõpu kirjutamine. Omakirjutatud teksti üle kaaslasega arutlemine. • Õigekeelsus • Varasemale lisanduvalt keeleteadmised: täishäälikuühendi õigekiri, suluta kaashääliku pikkus ja õigekiri; k, p, t s-i ja h kõrval; i ja j silbi alguses, h sõna alguses. • Silbitamine, poolitamise üldpõhimõtted.

teksti ja kontrollib kirjutatud näidise järgi (20–25 sõna lihtlausetena).	

Digipädevused

Info- ja andmekirjaoskus

- Õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid. Õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, nt e-posti, videokõnet;
- Õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi.
- Õppija kasutab kodanikuna kooli digiteenuseid (e-päevikut, e-posti).

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

Klass	3.klass
Suuline keelekasutus	
Õpitulemus • kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt: palub, küsib, selgitab, keeldub, vabandab, tänab; vastab küsimustele, kasutades sobivalt täislauseid ning lühivastuseid; • vaatab sihivõrre, kirjeldab eesmärgivõrre nähtut, eset, olendit, olukorda, märkab erinevusi ja sarnasusi; • avaldab arvamust kuuldu, vaadeldu ja loetu kohta; • annab küsimuste toel arusaadavalt edasi õppeteksti, lugemispala, pildiraamatu, filmi ja teatrietenduse sisu; koostab kuuldu/loetu põhjal skeemi/kaardi; • jutustab loetust ja läbielatud sündmusest; jutustab pildiseeria,	Õppesisu Kuulamine • Hääliku pikkuste eristamine, põhirõhk sulghääliku pikkusel. • Pikema suulise juhendi meeldejätmise ja selle järgi toimimine. Kaaslase ja õpetaja juhtnõude kuulamine, nende järgi toimimine. • Ettelugemise kuulamine. Kaaslase ettelugemise hindamine ühe aspekti kaupa (õigsus, pausid ja intonatsioon mõtte toetajana). Kuuldu ning nähtu kommenteerimine. Fakti ja fantaasia eristamine. Õpetaja ettelõetud ainetekstist oluliste mõistete leidmine ning lihtsa skeemi koostamine. Kuuldu (muinasjutt, lühijutt lapse elust, proosa-, luule ja ainetekst), nähtu (lavastus, film) sisu ümberjutustamine. Dialoogi jälgimine, hinnangud tegelastele ja nende ütlustele.

tugisõnade, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; mõtleb jutule alguse ja lõpu; • leiab väljendamiseks lähedase ja vastandtäheendusega sõnu; • esitab luuletust peast.	Kõnelemine • Häälde- ja intonatsiooniharjutused. Selge häälduse jälgimine teksti esitades. Kõne eri nüansside (tempo, hääletugevuse, intonatsiooni) esiletoomine dramatiseeringus jm esituses. • Sobivate kõnetuste (palumine, küsimine, keeldumine, vabandust palumise, tänamise) valik suhtlemisel. Suuline selgitus, kõnetus- ja viisakusväljendid, teietamine ja sinatamine. Kõnelemine eri olukordades: vestlus tundmatuga, sh telefonitsi, klassi/kooli esindamine, võistkonda kutsumine, koostegevusest loobumine jms. • Sõnavara arendamine: sõnatäheenduse selgitamine ja täpsustamine, aktiivse sõnavara laiendamine, lähedase ja vastandtäheendusega sõna leidmine. Eri teemadel vestlemine sõnavara rikastamiseks, arutamine paaris ja väikeses rühmas. • Oma arvamuse avaldamine, nõustumine ja mittenõustumine, ühiste seisukohtade otsimine, kaaslase arvamuse küsimine.

	• Mõtete väljendamine terviklausetena ja sobiva sõnastusega (sõnavalik, mõtte lõpuleviimine). Küsimuste moodustamine ja esitamine ning neile vastamine. • Jutustamine kuuldu, nähtu, läbielatu, loetu, pildi, pildiseeria ja etteantud teema põhjal; aheljutustamine. • Sündmuste, isiku, looma, eseme jm kirjeldamine tugisõnade, skeemi ning tabeli abil. Eneseväljendus dramatiseeringus ja rollimängus erisuguste meeleolude väljendamiseks. • Tuttava luuletuse ja dialoogi ilmekas (mõtestatud) esitamine. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
Lugemine	
Õpitulemus • loeb nii häälega ja kui endamisi ladusalt ja teksti mõistes; mõistab lihtsat plaani, tabelit, diagrammi, kaarti;	Õppesisu • Raamatu/teksti üldine vaatlus: teksti paigutus, sisukord, õppeülesannete esitus. Teksti ülesehitus: pealkiri,

• loeb õpitud teksti ette õigesti, selgelt ja sobiva intonatsiooniga; • töötab tekstiga eakohaste juhiste alusel; • vastab suulistele ja lühikestele kirjalikele küsimustele loetu kohta; • eristab kirjalikus tekstis väidet, küsimust, palvet, käsku, keeldu; • tunneb ära jutustuse, luuletuse, näidendi, muinasjutu, mõistatuse, vanasõna, kirja; • on lugenud läbi vähemalt neli eesti ja väliskirjaniku teost, kõneleb loetud raamatust; • teab nimetada mõnda lastekirjanikku.	teksti osad (lõigud, loo alustus, sisu, lõpetus). • Lugemistehnika arendamine õpetaja juhendite järgi (õige hääldus, ladusus, pausid, intonatsioon, tempo; oma lugemisvea parandamine, kui sellele tähelepanu juhatakse). Ladus ja automatiseerunud lugemine. Oma ja kaaslaste lugemistehnika hindamine õpetaja juhiste alusel. Oma ja õpetaja käekirjalise teksti lugemise klassitahvlilt ja vihikust. • Jutustava ja kirjeldava teksti ning tarbe- ja teabeteksti (õpilaspäeviku, kutse, õnnitluse, saatekava, tööjuhendi, raamatu sisukorra, sõnastiku, teate, eeskirja, retsepti, õpikuteksti, teatmeteose teksti, ajalehe- ja ajakirja ning muu meediateksti) lugemine. • Üksikute tingmärkide (õppekirjanduse tingmärgid, liiklusmärgid jms), skeemide, kaartide ja tabelite lugemine õppekirjanduses, lasteraamatutes ning lasteajakirjanduses. • Sõna, lause ning teksti sisu mõistmine. Tekstis küsimuse, palve, käsu ja keelu äratundmine. Teksti

	sisu ennustamine pealkirja, piltide ja üksiksõnade järgi. • Töö tekstiga: tekstist õpitavate keelendite, sünonüümide, otsese ja ülekantud tähendusega sõnade leidmine. Õpiku sõnastiku iseseisev kasutamine. Teksti jaotamine osadeks ning tekstiosade pealkirjastamine. Loetava kohta kava, skeemi, kaardi koostamine. Loetu põhjal teemakohastele küsimustele vastamine. Loole alguse ja lõpu mõtlemine. Teksti teema ja peamõtte sõnastamine, tegelaste iseloomustamine. • Jutustavate luuletuste ja proosateksti mõtestatud esitamine. Riimuvate sõnade leidmine. Kahekõne lugemine, intonatsiooni ja tempo valik saatelause alusel ning partnereid arvestades. • Loetud raamatust jutustamine, loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja raamatust lühikokkuvõtte tegemine. Vajaliku raamatu leidmine iseseisvalt. • Tekstiliikide eristamine: muinasjutt, mõistatus, vanasõna, luuletus, jutustus, näidend, kiri

	• Kirjandus: folkloorne lastelaul, liisusalm, jutustus, muinasjutt, muistend, luuletus, kahekõne, näidend, sõnamänguline tekst, piltjutt, mõistatus, vanasõna.
Kirjutamine	
Õpitulemus • kasutab kirjutades õigeid tähekujusid ja -seoseid, kirjutab loetava käekirjaga; • kirjutab tahvlilt ja õpikust õigesti ära; paigutab teksti korrektselt paberile või arvutis, vormistab vihiku/õpilaspäeviku nõuetekohaselt; • valdab eesti häälikkirja aluseid ja õpitud keelendite õigekirja: eristab häälikut ja tähte, täis- ja kaashäälikut, häälikuühendit, silpi, sõna, lauset; märgib kirjas häälikuid õigesti; eristab lühikesi, pikki ja ülipikki täis- ja suluta kaashäälikuid; kirjutab õigesti asesõnu; • märgib õpitud sõnaõigekirja häälikuühendit; kirjutab õigesti sulghääliku omandatud oma- ja võõrsõnade algusse; märgib kirjas	Õppesisu Kirjatehnika • Kirjutamise tehnika süvendamine, oma loetava käekirja kujundamine, kirjutamise kiiruse arendamine. Kirjutamisvilumuse saavutamine (õiged tähekujud ja proportsioonid, loetav käekiri, ühtlane kirjarida, kirjatöö nõuetekohane välimus, töö vormistamine). Teksti ärakiri tahvlilt ja õpikust. Kirjutatu kontrollimine õpiku ja sõnastiku järgi. Oma kirjavea parandamine. Etteütlemise järgi kirjutamine. Tahvlile, vihikusse ja õpilaspäevikusse kirjutamine. Tarbeteksti kirjutamine näidise järgi: kutse, ümbrik. Õigekiri • Tähestiku järjekord. Täis- ja kaashäälikuühendi õigekiri. Täis- ja

õigesti käänd- ja pöörsõnade õpitud lõppe ja tunnuseid; • teab peast võõrtähtedega tähestikku, kasutab lihtsamat sõnastikku ja koostab lihtsaid loendeid tähestikjärjestuses; • kirjutab suure algustähega lause alguse, inimeste- ja loomade nimed ning õpitud kohanimed; • piiritleb lause ja paneb sellele sobiva lõpumärgi; • kirjutab etteütlemise järgi sisult tuttavat teksti ja kontrollib kirjutatut näidise järgi (30–40 sõna); • koostab kutse, õnnitluse, teate, e- kirja; kirjutab eakohase pikkusega loovtöid (k.a ümberjutustusi) küsimuste, tugisõnade, joonistuse, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel. • kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga eakohaseid tekste vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile.	suluta kaashääliku pikkuse kordamine sulghääliku pikkuse eristamine ja õigekiri. <i>k, p, t s-i</i> ja <i>h</i> kõrval. <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri (v.a võõrsõnades ja tegijanimedes). <i>h</i> sõna alguses. Sulghäälik oma- ja võõrsõnade alguses. • Suur algustäht lause alguses, inimese- ja loomanimedes, tuntumates kohanimedes. Väike algustäht õppeainete, kuude, nädalapäevade, ilmakaarte nimetustes. Poolitamise harjutamine. Liitsõna. • Nimi-, omadus- ja tegusõna. Ainsus ja mitmus. Sõnavormide moodustamine küsimuste alusel. Mitmuse nimetava ning <i>sse</i>-lõpulise sisseütleva, kaasaütleva ja ilmaütleva käände lõpu õigekirjutus. Olevik ja minevik. Pöördelõppude õigekirjutus. Erandliku õigekirjaga ase- ja küsisõnad (ma, sa, ta, me, te, nad, kes, kas, kus). • Väit- (jutustav), küsi- ja hüüdlause. Lause lõpumärgid. Koma kasutamine loetelus; <i>et, sest, vaid, kuid, aga, siis, kui</i> puhul; sidesõnad, mis koma ei nõua.

- Etteütlemise järgi kirjutamine õpitud keelendite ulatuses (30–40 sõna). Oma kirjavea iseseisev leidmine.
- Sõnavara: lähedase ja vastandtäheendusega sõna. Sõna ja tema vormide õigekirja ning tähenduse omandamine ja täpsustamine.

Tekstiloomed

- Lausete laiendamine ja sidumine tekstiks.
- Tarbeteksti (ajaleheartikli, teate, nimekirja jne) kirjapanek.
- Ümberjutustuse kirjutamine tugisõnade, skeemi, kaardi või kava toel.
- Loovtöö kirjutamine (vaba jutt, jutt pildi, pildiseeria, küsimuste, skeemi, kaardi või kava toel, fantaasialugu). Jutu ülesehitus: alustus, sisu, lõpetus.
- Sündmusest ja loomast kirjutamine.
- Jutule alguse ja lõpu kirjutamine.
- Kirja kirjutamine.
- Oma kirjutatud teksti üle kaaslasega arutamine.

Digipädevused

Info- ja andmekirjaoskus

- õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- Õppija analüüsib, võrdleb ja hindab leitud andmeid, infot ja digisisu ning nende allikate usaldusväärsust.
- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid (nt Messenger), e-posti, videokõnet;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digisisu loomine

- Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.
- Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas.
- Õppija oskab küberkiusamist märgata ja sellele adekvaatselt reageerida.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

2.2.2 II kooliastme ainekava

Õppeaine	Eesti keel
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud	
Õpilane:	
• mõistab rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;• mõistab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit;• väljendab end selgelt ja asjakohaselt suuliselt ning kirjalikult;• teeb õpitu piires keeleteadlikke valikuid, kasutab korrektset kirjakeelt ja sobivat sõnavara;• loeb tekste ladusalt ja eesmärgistatult eri keskkondades ja allikatest;• kirjutab eesmärgistatult eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;	

• analüüsib ja hindab eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste; • mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära; • kujundab lugemise kaudu hoiakuid ja tõekspidamisi; • väärtustab lugemist, leiab endale sobivat lugemisvara.	
Klass	4. klass
Suuline ja kirjalik suhtlus	
Õpitulemused • Kuulab mõtestatult eakohast teksti, toimib saadud sõnumi või juhendite järgi; • jutustab kuuldud teksti ümber; • esitab kuuldu ja nähtu kohta küsimusi; • väljendab oma arvamust, annab infot arusaadavalt edasi; • leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku vormi; • esitab peast ilukirjandusteksti omal valikul, loeb teksti rollis;	Õppesisu • Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Juhendi järgimine ja kuuldu põhjal tegutsemine. • Kuuldud teksti ümberjutustamine. Lavastuse, kuuldud proosa-, luule- ja ainetekstide sisu ümberjutustamine. Õpetaja ettelugemise järel (ainealane tekst, lõikhaaval) oluliste mõistete ja seoste leidmine. • Kuuldu kohta täpsustavate küsimuste esitamine. Esitatud küsimuste mõistmine ja küsimustele vastamine. • Loetu ja kuuldu kohta arvamuse avaldamine ja seisukoha põhjendamine, näite toomine tekstist. Kaaslaste arvamuse küsimine. Suulises keelekasutuses kirjakeele

• annab juhiste alusel kaaslasele tagasisidet.	põhinormingute järgimine eakohasel viisil. Mõtete väljendamine selgelt ja arusaadavalt, mõtte lõpuleviimine ja mõtete omavaheline seostamine. • Rühmavestlus etteantud teemal, vestluse tulemuse esitus. Rühmareeglite kokkuleppimine, sobiva koostöövormi valimine. Kõnelemisel kaaslase mõtete ümbersõnastamine, enda mõtete lisamine. Esitamise eesmärgistamine (miks, kellele, mida). Esitamiseks kohase sõnavara, tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine; õige hingamine ja kehahoid. • Dialoogi ja dramatiseeringu esitamine. Rollimäng. Nii enese kui ka teiste tööde tunnustav kommenteerimine õpetaja juhiste alusel.
Teksti vastuvõtt	
Õpitulemused • otsib teavet tundmatute sõnade kohta, selgitab nende tähendust; • valdab lihtsamaid lugemistehnikaid, eesmärgistab lugemist;	Õppesisu • Tundmatu sõna tähenduse leidmine õpiku sõnastikust ja Sõnaveebist. Tähenduse selgitamine. • Lugemiseks valmistumine, lugemise eesmärgistamine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, korduv ülelugemine, häälega ja hääleta lugemine,

• kirjeldab tarbe- ja ilukirjandusteksti peamisi erinevusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele tekstinäidete või oma sõnadega, koostab teksti kohta küsimusi ja leiab tekstist vajalikku infot; • nimetab ilukirjanduse põhiliike, proosa, luule, draama, ja nende tunnuseid; • nimetab rahvaluule põhiliike ja nende tunnuseid; • tutvustab loetud proosateose sisu ja tegelasi ning kõneleb loetust; kirjeldab teksti põhjal sündmuste toimumise aega, kohta ja tegelasi; • kirjeldab luuletuse meeleolu, aega, kohta; • esitab ilukirjandusteksti mõtestatult; • leiab vajaliku või huvipakkuva raamatu; • on läbi lugenud vähemalt neli eakohast väärtkirjandusteost (raamatut);	pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Lugemist hõlbustavad võtted. Lause, lõigu ning tervikteksti mõistmine ja ümberjutustamine. • Tarbeteksti ja ilukirjandusteksti eesmärgi ja lugemise eripära. Teksti sisu ennustamine pealkirja, piltide, remarkide, üksiksõnade jm alusel. Enne lugemist olemasolevate teemakohaste teadmiste ja kogemuste väljaselgitamine, oma küsimuste esitamine ning uute teadmiste vastu huvi äratamine (mida tean, mida tahaksin teada). • Ilukirjandustekst, kujundlik keelekasutus. Ilukirjanduse põhiliigid: luule, proosa, draama, nende erijooned. • Jutustava teksti vastuvõtt. Süžee, sündmuste toimumise koht, aeg ja tegelased, käivitav sündmus, lahendus. Sündmuste järjekorra edasi edasiandmine. • Arutlemine tekstis käsitletud teema, tegelaste motiivide üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine tekstinäidete toel. Küsimustele vastamine tekstinäidete või oma sõnadega. Loetava kohta märkmete, märksõnaskeemi, kava ja küsimuste koostamine. Loetud teksti dramatiseering õpetaja juhiste toel. • Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu kirjeldamine.

tutvustab loetud raamatut kaaslastele, annab loetule hinnangu ning põhjendab seda.	Luuletuse ja proosateksti mõtestatud esitamine (meeleolu, laad). Vajaliku ja huvipakkuva raamatu leidmine kataloogi või e-otsingut kasutades. Loetud raamatu sisu ja tegelaste tutvustamine ja lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Loetule emotsionaalse hinnangu andmine ja põhjendamine. Rahvaluule põhiliikide ära tundmine ja tunnuste nimetamine: muinasjutt, muistend, lühivormid (mõistatus, vanasõna, anekdoot).
Tekstiloome	
Õpitulemused Jutustab ja kirjutab loetust ning läbielatud sündmusest; jutustab tekstilähedaselt, kokkuvõtlikult kavapunktide järgi, märksõnaskeemi ja küsimuste toel; kirjutab nii koolis kui ka igapäevaelus käsitsi ja arvutiga jutustava teksti;	Õppesisu: Ümberjutustamine ja ümberjutustuse kirjutamine: tekstilähedane, valikuline (mõne tegelase vaatepunktist), kokkuvõtlik, loov. Loo ümberjutustamine uute tegelaste ja sündmuste lisamise või asendamisega. Ümberjutustus kavapunktide, märksõnade ja küsimuste toel. Aheljutustamine. Fantaasialoo, muinasjutu või muistendi kirjutamine. Lühemate tarbetekstide kirjutamine: seletus- ja veenmiskiri, e-kiri, teade. Kirja esitav osa ja taustaosa. Juhendavate tekstide

• kirjutab lühema tarbeteksti vastavalt kirjutamise eesmärgile, funktsioonile ja adressaadile; • tunneb kirjutatavate teksti ülesehitust ja vormistustavasid; • kirjutab eakohase pikkusega loovjutte küsimuste, pildi, pildiseeria, märksõnaskeemi või kava toel; • tunneb protsesskirjutamise etappe, täiendab oma tööd tagasiside põhjal; • rakendab omandatud keeleteadmisi teksti kirjutamisel ja toimetamisel.	kirjutamine: retsept, juhend või reeglistik. Kiri, ümbriku vormistamine. • Protsesskirjutamine: kirjutamiseks valmistumine (märksõnad, idee- või mõtteskeem, sündmuste kaart), mustandite kirjutamine, tagasiside põhjal töö täiendamine, toimetamine, viimistlemine, avaldamine.
Keeleteadlikkus	
Õpitulemused • Kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi ja kaashäälikuühendi reeglit ja erandeid; • järgib kirjutamisel õpitud häälikuõigekirjareegleid;	Õppesisu Häälikuõpetus ja õigekiri • Helilised ja helitud häälikud. Liidete <i>-gi</i> ja <i>-ki</i> õigekiri. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri, sulghäälik sõna keskel. Tähtede <i>i</i> ja <i>j</i> õigekiri tegijanimedes ja liitsõnades.

• eristab liitsõna täiend- ja põhiosa, liitsõna ja liitega sõna, aimab liitsõna tähendust täiend- ja põhiosa põhjal; • selgitab sõna tähendust sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • eristab sõnu liigiti; • oskab pöörata tegusõnu ainsuses ja mitmuses ning kasutada jaatavat ja eitavat kõnet tekstis; • oskab määrata lauseliikmeid ja teab nende ülesannet lauses; • moodustab ja kirj vahemärgistab lauseid õpitu piires korrektselt.	Sõnavaraõpetus • Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, täiendi funktsioon liitsõnas. Liitsõna tähendus. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. • Sõna tähenduse selgitamine oma sõnadega sõnastiku tähendusseletuse ja näidislausete põhjal (nii raamatu- kui ka veebivariandist). Vormiõpetus • Sõnaliigid ja nende funktsioon. • Tegusõna. Jaatava ja eitava kõne kasutamine tekstis. Tegusõna pöörde, tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. • Käändsõna. Käändsõnad: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käändsõna arv, ainsus ja mitmus. • Muutumatud sõnad: määrsõnad, hüüdsõnad, sidesõnad, kaassõnad. Lauseõpetus • Lause ja lauseliikmed. Alus, öeldis, sihitis määrus ja nende ülesanne lauses kui tervikus. Lihtsamad lause laiendamise võimalused.

Digipädevused

Info- ja andmekirjaoskus

- õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- Õppija analüüsib, võrdleb ja hindab leitud andmeid, infot ja digisisu ning nende allikate usaldusväärsust.
- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid (nt Messenger), e-posti, videokõnet;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digisisu loomine

- Õppija järgib digisisu luues ja kasutades autoriõiguse põhimõtteid ja litsentsitingimusi.
- Õppija loob ja toimetab digisisu erinevates formaatides.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas.
- Õppija oskab küberkiusamist märgata ja sellele adekvaatselt reageerida.

Probleemilahendus • õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja likvideerib selle juhendi abil; • õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.	
Klass	5. klass
Suuline ja kirjalik suhtlus	
Õpitulemused • väljendab end suhtlusolukordades selgelt ja arusaadavalt koolis, avalikus kohas, eakaaslaste ja täiskasvanutega suheldes; • oskab olukorrale vastava suhtluskanali valida; • tunneb vahetu suhtluse tavasid ja oskab neid rakendada; • lahendab probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi, sh kriitilisi; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtuvalt arvamust, sõnastab väite ja järelduse.	Õppesisu • Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulises kõnes ja kirjalikus tekstis. • Teabe ja abi küsimine erinevates suhtluskanalites ja -olukordades. Sobiva formaadi ja kanali valimine. Vahetu vestlus, telefonivestlus, e-kiri. Telefonivestluse alustamine ja lõpetamine. • Kaasõpilase ja õpetaja või muu suulise teksti eesmärgistatud kuulamine. Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine Kuuldu põhjal tegutsemine,

	kuuldu kohta arvamuse avaldamine, väite esitamine ja selle põhjendamine. Kuuldu põhjal järelduse sõnastamine suuliselt või kirjalikult. • Suuline arvamuse avaldamine ja vestlus etteantud teemal, vastulausele reageerimine ning seisukohast loobumine.
Teksti vastuvõtt	
Õpitulemused • Analüüsib teksti väljenduslaadi lähtuvalt kasutusvaldkonnast ja suhtlusolukorrast; • nimetab teksti liiki, selle eesmärgi ja iseloomustab autori väljenduslaadi õpitud keeleteadmiste põhjal; • võrdleb tekste ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal; • tunneb keele ja kirjanduse valdkonna teabekeskondi, leiab neist vajaliku teabe, koostab lihtsama päringu; • hindab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja	Õppesisu • Teksti analüüsimine. Teksti kasutusvaldkond, suhtlusolukorra kirjeldamine (ametlik, tööalane, õppimisega seotud, isiklik). Tekstiliigi ja eesmärgi nimetamine. Autori keelekasutuse ja stiili iseloomustamine ja põhjendamine ning näidete toomine tekstist. Tekstide võrdlemine ülesehituse, vormistuse ja keelekasutuse põhjal. • Teabe- ja õppetekstid, nende peamised liigid ja allikad. Ainealaste teabeallikate ja andmebaaside nimetamine, leidmine ning kasutamine: Eesti Keele Instituudi

tekstilist osa, verbaliseerib graafilise teabe; • tunneb konspekterimise võtteid, teeb lugedes või kuulates märkmeid, koostab skeeme; • oskab sõnastada lugemise, vaatamise, kuulamise eesmärgi ja teeb eesmärgist lähtuva kokkuvõtte; • esitab teksti kohta kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, kontrollib teksti usaldusväärsust, eristab arvamust ja fakti.	keeleallikad. Lihtsama päringu koostamine Estris. • Multimodaalse teabe töötlus. Pildiline ja tekstiline teave, lugemine teabe saamise eesmärgil (reegel, juhend, tabel, skeem, diagramm, plaan, kaart jm). Visuaalselt esitatud info (foto, joonise, graafik, tabel) verbaliseerimine, lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine. Kuuldud teabe jälgimine, märkmete tegemine. • Konspekterimise võtted ja märkmete tegemine. Pliiatsiga lugemine, teabe rühmitamine skeemi, märksõnade jm alusel. Eesmärgistatud lugemine, kuulamine, vaatamine, kokkuvõtte tegemine, kuuldu konspekterimine. • Kriitiliste küsimuste koostamine teksti kohta. Usaldusväärsuse kontrollimine teiste allikate toel. Usaldusväärsuse kontrollimine tekstiväliste ja tekstisiseste tunnuste põhjal (teksti vormistus, ülesehitus, sisuline täpsus, autori tausta kontrollimine, faktide kontrollimine). Fakti ja arvamuse eristamine.

Tekstiloomed

Õpitulemused

- Teeb lühiettekande, oskab allikaid valida ja hinnata, koostab lihtsama viite;
- kirjutab tekste protsessikeskselt, täiendab tagasiside põhjal tekste;
- jutustab oma elamustest ja kogemustest, ehitab jutustuse tavakohaselt üles;
- kirjeldab eset, olendit ja inimest, ehitab kirjelduse tavakohaselt üles;
- arutleb suuliselt ja kirjalikult, ehitab arutleva teksti tavakohaselt üles ja kasutab arutlevale tekstile omaseid keelendeid;
- vormistab tekstid korrektselt nii käsitsi kui arvutil;
- põhjendab oma hinnangut tekstinäidetega.

Õppesisu

- Lühiettekanne ja esitlus internetist või teatmeteostest leitud ainealase info põhjal. Privaatses ja avalikus keskkonnas suhtlemise eetika: lihtsama viite vormistamine, refereerimine.
- Jutustava, kirjeldava, põhjendava teksti koostamine protsessikeskselt.
- Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumistest jutustamine minavormis. Jutustuse ülesehitus: aja- ja koha nimetamine, tegelase või tegelaste kirjeldamine, käivitav sündmus, tegelase mõtted ja tegevus selle lahendamise nimel, lõpetus. Jutustava teksti tunnused: ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus. Otsekõne jutustuses.
- Kirjeldamine. Täpne sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi ja inimese kirjeldamine ja neile iseloomulike tunnuste nimetamine.

	Autori suhtumine kirjeldatavasse ning selle väljendamine. • Arutlemine. Põhjuse ja tagajärje väljendamine. Arutleva teksti tunnused: rõhutavad sõnad, võrdlemine, näidete toomine, põhjendavate sidendite kasutamine. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt.
Keeleteadlikkus	
Õpitulemused • Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; • kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; • kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; • kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; • valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt;	Õppesisu • Nimetab Eestis kõneldavaid keeli, sugulaskeeli ja rahvaid; • kirjeldab eesti keele häälikusüsteemi; • kirjutab sagedamini esinevad võõrsõnad korrektselt; • kasutab enda tekstis sünonüüme, arvestades nende tähendusvarjundeid; • kasutab sobivat tegusõna ajavormi enda tekstis; • valib sobiva käändevormi lause kontekstist lähtuvalt;

• moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid; • kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet; • eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.	• moodustab omadussõnade võrdlusastmeid ja kasutab neid enda tekstis korrektselt; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid ja lihtlauseid, sh koondlauseid; • kasutab enda tekstis korrektselt otsekõnet; • eristab nime ja nimetust, märgib enda tekstis nimed ja nimetused korrektselt; • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid ja omandatud keeleteadmisi tekstiloomes.
Digipädevused Info- ja andmekirjaoskus • õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid; • õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas; • õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas • õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet;	

- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

Klass

6. klass

Suuline ja kirjalik suhtlus

Õpitulemused

Õppesisu

- Tekstide kriitiline kuulamine, faktide leidmine ja kontrollimine, kuuldule

• Esitab kuuldu ja loetu kohta kriitilisi küsimusi ning avaldab arvamust, sõnastab järelduse; • lahendab lihtsamaid probleemülesandeid paaris- ja rühmatöös; • osaleb aktiivselt klassi- ja rühmavestluses; • põhjendab oma seisukohta ja aktsepteerib kaaslase põhjendatud seisukohti; • kasutab suhtluses sobivaid keelevahendeid, sh korrektset kirjakeelt õpitu piires nii suulises kui ka kirjalikus suhtluses.	hinnangu andmine. Kriitiliste küsimuste esitamine vahetus suhtluses. • Seisukoha põhjendamine paaris- või rühmatöö ajal. Klassivestlus, diskussioon. Vestluses kõnejärje hoidmine ja üleandmine kaaslasele. Kaaslase aktiivne kuulamine, kaaslase öeldu täiendamine ja täpsustamine. Vestluskaaslasele positiivse tagasiside andmine. • Suulises keelekasutuses kirjakeele põhinormingute järgimine ning mõtete sobiv sõnastamine. Viisakusväljendite kasutamine, sobiva suhtlusstiili valimine, parasiitkeelendite vältimine, mõtte lõpuleviimine. Viisakas ja ohutu suhtlus virtuaalkeskkonnas.
Teksti vastuvõtt	
Õpitulemused • Nimetab põhilisi Eesti meediakanaleid, eristab rahvusringhäälingu ja kommertskanalite eesmärgi; • tunneb õpitud meediatekstide liike ja nende kasutamise võimalusi, oskab	Õppesisu • Arutlevate meediatekstide ülesehituse analüüs. Lõigu, teksti eesmärk, varjatud eesmärk. Argumendi osad. Mõjutusvõtete ja hinnanguliste keelendite leidmine. • Meediakanalid ja -väljaanded Eestis, kommertsmeedia ja rahvusringhääling.

analüüsida meediatekste nende ülesehituse põhjal; • kasutab meediatekstide analüüsil õpitud keele- ja tekstimõisteid; • leiab tekstist argumendi ülesehituse osad; • teeb järeldusi kasutatud keelevahendite kohta ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina; • võrdleb meediatekste, esitab kriitilisi küsimusi ja avaldab arvamust, teeb tekstist lühikokkuvõtte.	Raadio- ja telesaadete eripära, vormid ning liigid. Raadiosaate eesmärgistatud kuulamine, telesaate eesmärgistatud vaatamine, kuuldu konspekteerimine, võrdlemine, kokkuvõtte tegemine. • Trüki ja veebiajakirjandus. Ajalehežanrite (uudis, arvamyslugu, intervjuu, olemyslugu) eesmärgid ja ülesehitus. Pilt meediatekstides: pressifoto, karikatuur, pildiallkirja eesmärk. • Reklaam: sõnum, pildi ja sõna mõju reklaamis, adressaat, lastele mõeldud reklaam.
Tekstiloomed	
Õpitulemused • Leiab juhendamise abil tekstiloomeks vajalikku teavet, tunneb kirjutamiseks ja esinemiseks valmistumise põhietappe, täiendab tagasiside põhjal oma teksti; • valdab alustekstil kirjutamise põhilisi võtteid, täiendab alusteksti enda mõtetega;	Õppesisu • Protsesskirjutamise etappide meenutamine. Lisateabe otsimine. Alusteksti kasutamine enda tekstis: refereerimine. Alustekstile enda mõtete lisamine, autori ja enda mõtete vastandamine, kõrvutamine. Kirjandi ülesehitus: Sissejuhatus, teemaarenduse lõigud e argumendid, kokkuvõtte. Lõigu ülesehitus: väide, selgitus, näide, järeldus. Tabav

• kirjutab kirjandi, milles kasutab kirjeldamist, jutustamist, koostab argumentatsiooni; • avaldab viisakalt ja olukorrast lähtudes arvamust sündmuse, nähtuse või teksti kohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • kirjutab eesmärgipäraselt multimodaalseid tekste ja ajakirjandusžanre; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt nii käsikirjas kui ka arvutis; • kasutab tekste toimetades ja kaaslast tagasisidestades omandatud keele- ja tekstimõisteid.	pealkiri. Oma sõnastuse ja lausestuse toimetamine, õigekirja korrektori kasutamine, oma vigade leidmine ja parandamine. Teksti vormistamine arvutil: reavahe, joondus, lõiguvahed, pealkirjastamine. • Multimodaalse teksti loomine: pildi-, video ja graafilise materjali kasutamine. Teksti kujundamine erinevates rakendustes. • Ajakirjandustekstide kirjutamine: reklaam, uudis, arvamyslugu, intervjuu.
Keeleteadlikkus	
Õppetulemused • Nimetab Eesti suuremaid murdealasid • kasutab õigekeelsussõnaraamatud õigekirja kontrollimiseks; • teab üldtuntud lühendeid ja kasutab neid tekstis;	Õppesisu • Eesti murded. Murdekaart, murdekeelenäited, murdesõnastiku kasutamine. Õigekiri • Õigekirja kontrollimine õigekeelsussõnaraamatust (nii raamatu- kui ka veebivariandist), märkide lugemine.

• eristab kirjakeelt ja argikeelt, teeb sobiva sõnavaliku vastavalt kontekstile; • moodustab ja kirjavahemärgistab liitlauseid enda tekstis; • kasutab veebi- ja pabersõnaraamatut sõna tähenduse ja õigekirja kontrollimiseks; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes ning tekste analüüsid ja hinnates.	• Veaohtlikud liited: -lik; -likkus. • Üldkasutatavad lühendid. • Lühendite õigekiri. Lühendite lugemine Sõnavaraõpetus • Kirjakeel ja argikeel (sh släng), sõnade stiiliväärtus ja märgendid sõnastikes. Sõnavaliku täpsus erinevates tekstides ja enda tekstis. Sobiva sõnavaliku tegemine vastavalt kontekstile: oma või võõrsõna, harvad, vanamoelised sõnad jne. Vormiõpetus • Grammatiline ühildumine käändes ja arvus. • Nimisõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Omadussõnade kokku- ja lahkukirjutamine (<i>ne-</i> ja <i>line-</i>liitelised omadussõnad). • Arvsõnade õigekiri. Rooma numbrite kirjutamine. Põhi- ja järgarvsõnade kokku- ja lahkukirjutamine. Kuupäeva kirjutamise võimalusi. Arvsõnade käänamine. Põhi- ja järgarvsõnade kirjutamine sõnade ja numbritega,

	nende lugemine. Arvsõnade kasutamine tekstis. • Sõnastike kasutamine käändevormide kontrollimiseks. Lauseõpetus • Liitlause. Lihtlausete sidumine liitlauseks. Rindlause ja osalused. Sidesõnaga ja sidesõnata rindlause. Rinnastavad sidendid. • Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Alistavad sidendid. Põimlause kirjavahemärgistamine.
Digipädevus Info- ja andmekirjaoskus • õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid; • õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid; • õppija töötleb ja analüüsib andmeid tabelarvutuste abil, esitleb tulemusi diagrammide ja skeemide abil; • õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas • õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet;	

- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

2.2.3 III kooliastme ainekava

Õppeaine	Eesti keel
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: • Väärtustab oma rahvapärimust ja kultuuri mitmekesisust;• Väärtustab eesti keelt kui kultuuri kandjat ja avaliku suhtluse vahendit.• on keeleteadlik, väljendab end eesmärgipäraselt, selgelt, asjakohaselt ja keeleliselt korrekselt suuliselt ning kirjalikult;• loeb tekste vilunult, eesmärgistatult ja kriitiliselt eri keskkondades ja allikatest;• kirjutab eesmärgistatult ja keeleliselt korrekselt eri liiki tekste eri keskkondades ja allikate toel;• analüüsib ja hindab kriitiliselt eri liiki suulisi ja kirjalikke tekste, arvestab intellektuaalomandiga;• mõistab eri tüüpi ja liiki tekstide ülesehitust, sisu, keelelist eripära ning funktsiooni;• kujundab lugemise kaudu väärtushoiakuid ja tõekspidamisi;• väljendab end sobivat ja rikkalikku sõnavara kasutades;• omandab lugemisharjumuse ja väärtustab lugemist.	

Klass	7. klass
Õpitulemused • tunneb suhtlusolukorra komponente, tüüpilisi suhtlusolukordi, lahendab keelealaseid probleemülesandeid, osaledes eri suhtlussituatsioonides koolis; • kirjeldab suulise ja kirjaliku kõne keelelisi erijooni; • eristab kirjakeelt argikeelest, analüüsib näited; • selgitab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelist eripära esitab kuuldu ja loetu põhjal küsimusi, teeb järeldusi ning annab hinnanguid; • põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust diskussioonides ja rühmaaruteludes, on arvestav vestluspartner. • iseloomustab peamisi žanre e tekstiliike, nende põhijooni ning kasutamise võimalusi;	Õppesisu Suuline ja kirjalik suhtlus • Suhtlusolukord, selle komponendid (valdkond, suhtlejate rollid, suhtlusviis). Tüüpilised suhtlusolukorrad koolis: loa küsimine, teate edastamine, abi palumine, abi pakkumine, nõu küsimine. Kooli kogukonnaga suhtlemine suhtlusolukorrast lähtuvalt. Suhtlusolukorra ja -partneri arvestamine. • Suulise ja kirjaliku kõne erijooned. Kirjakeel vs argikeel. • Osalemine diskussioonis, sõna saamine, kõnejärje hoidmine. Diskussioonis partneri mõtte ümbersõnastamine, oma arvamuse avaldamine ja põhjendamine. Hinnangu väljendamine neutraalselt ja viisakalt. Teksti vastuvõtt • Žanri e tekstiliigi mõiste. Pragmaatilise ja esteetilise eesmärgiga tekstid. Peamised tekstiliigid (tarbe-, teabe- ja meediažanrid), nende eesmärgid ning keelekasutus. Eri liiki tekstide lugemine ja võrdlemine. • Lugemisstrateegiate valimine, eesmärgistab ja kavandab oma lugemist. Teksti kohta eri liiki

• kirjeldab, võrdleb ja analüüsib tekstide kasutusvaldkonda, eesmärki ja suhtlusolukorda ning kasutab seejuures omandatud keele- ja tekstimõisteid; • kirjeldab sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja kirjalikku moodust; • leiab tekstist ja lugemisülesandest lähtuva lugemisstrateegia, kohandab lugemisstrateegiat vajadusel lugemise ajal; • selgitab arusaamatuks jäänut, esitab eri liiki küsimusi ja vastuväiteid, avaldab arvamust, vahendab teksti, võtab kokku, kommenteerib, tõlgendab ning seostab teksti oma kogemuse ja mõtetega; • analüüsib teksti tekstitüübi alusel; toob näiteid jutustava, kirjeldava, arutleva lause ja tunnuste kohta loetavas tekstis, • ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab	küsimuste koostamine: äratundmine, meenutamine, mõistmine, näitlikustamine, võrdlemine, järeldamine, hindav, kontrollimine, uue terviku loomine. • Multimodaalsus. Suhtlusmoodused: visuaalne, kirjalik, suuline, heliline, žestiline, kehaline. Multimodaalse teksti vaatamine ja lugemine. Eri mooduste märkamine, sõnumi kokkulugemine. Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem jm). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. Tekstitüübid: kirjeldav, jutustav, arutlev • Tekstide analüüs tekstitüübi tunnuste alusel. Jutustava teksti keelelised tunnused: dünaamilised verbid, lihtminevik, lausete sidumine ajalis-põhjuslike sõnade abil. Kirjeldava teksti tunnused: seisundiverbid, olemasolulaused, täpsustavad täiendid. Arutleva teksti tunnused: hinnangulisus, vastandus, lausete sidumine põhjuslike, tingimuslike ja vastandavate sõnade abil. Argumendi ülesehituse osad. Tekstiloome • Teksti ülesehituse ja tavade arvestamine kirjutamisel: oma teksti eesmärgi sõnastamine, adressaadi valimine. Kirjutamise kavandamine ja žanri arvestamine enne kirjutamist. Eeskujutekstide analüüs.

info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid; • arvestab kirjutamisel teksti vastuvõtjat, järgib õigekirjanorme, kasutab mitmekesiseid grammatilisi tarindeid ja sõnavara; • vormistab tekstitöötlusprogrammiga tekste, valdab toimetamisrežiimi; • kirjutab eesmärgipäraselt ja olukohaselt, vormistab korrektselt tarbetekste (avaldus, tõend, seletuskiri); • kirjutab koolivaldkonda sobivaid tekste (kindla eesmärgiga ülevaade, nõu küsimine); • kasutab sihipäraselt ja korrektselt kirja eri vorme: e-kiri, paber kiri; • kasutab kirjutamisel ÕSi ja Sõnaveebi ja teeb saadud teabe põhjal teadlikke keelevelikuid, mis sobivad enda teksti; • kirjutab eri liiki kirjandit: jutustav ja arutlev kirjand; • kirjutab eri liiki arvamustekste: kommentaar, repliik jne;	• Tekstisidususvõtteid lause, lõigu ja tervikteksti tasandil. Lõikude järjestamine vastavalt teksti sõnumile ja eesmärgile. • Kirjalike tööde vormistamise ja teksti arvutitöötuse põhimõtted. • Paber- ja e-kirja kirjutamine ja vormistamine, keelevahendite valik. Kirja ülesehitus: pöördumine, tausta kirjeldus, kirja eesmärgi sõnastamine, kirja lõpetus, viisakusvormelid. • Jutustava, kirjeldava laadi kasutamine omakogemuslike tekstide loomisel. Mälestusloo kirjutamine. Intervjuu tegemine: valmistumine, küsitlemine, kirjutamine, toimetamine ja vormistamine. • Arvamuse kirjutamine: seisukoha kujundamine käsitletava probleemi kohta, põhjendamine. Probleemi sõnastamine, kirjeldamine, selgitamine. Argumendi ülesehitus. • Tehisintellektiga töötamine kirjutamise planeerimisel ja toimetamisel. Intellektuaalomand. Keeleteadlikkus • Indoeuroopa keeled. Eesti keel kui soome-ugri keel ja läänemeresoome keel, läänemeresoome keeled. Läänemeresoome keelte eripära: astmevaheldus, käändesüsteem jne.

• kasutab tehisintellekti kirjutamise planeerimisel ja teksti toimetamisel. • väärtustab eesti keelt ühena soome-ugri ja läänemeresoome keelena, kirjeldab ja mõistab eesti keele eripära, võrdleb eesti keele süsteemi õpitud keeltega; • suhtub mõistvalt eesti keelt teise keelena kõnelejatesse, on toetav vestluspartner; • kordab häälikute liike ja kaashäälikuühendi reeglit; • silbitab ja määrab silpide liike; • kasutab õigekeelsusallikaid välte ja rõhu määramisel; • kirjeldab vältesüsteemi kui eesti keele eripära; • selgitab tegusõna vormistiku eripära ja kasutusvõimalusi, kasutab käändelisi ja pöördelisi vorme oma funktsionaalselt; • selgitab käänetevahelisi seoseid; • kasutab õigekeelsusallikaid vormimoodustusel eesmärgipäraselt;	• Teise keelega kõneleja toetamine: parafraseerimine, sõnade pakkumine, keele pakkumine, julgustamine, oma kõne tempo ja raskusastme kohandamine. Häälikuõpetus ja õigekiri • Kordamine: häälikute liigitamine helilisteks ja helituteks. Kordamine: Kaashäälikuühendi põhireegli rakendamine liitega sõnades, kaashäälikuühendi õigekirja erandid. • Silbitamine, pikk ja lühike silp, kinnine ja lahtine silp. Tüevaheldused kui eesti keele eripära: vältevaheldus ja laadivaheldus. Sõnavormist tüve eraldamine. Välte ja rõhu määramine ÕSi abil. Õigehääldus: võõrsõnade õigekirja kontrollimine ja hääldamine. Välte ja õigekirja seosed. Vormiõpetus • Tegusõna kui lause põhiinfo kandja. Tegusõna pöördelised vormid: pööre, arv. Tegusõna aja, kõneviisi ja tegumoe kordamine ja tähendusvarjundid. Tegusõna käändelised vormid ja nominalisatsioon. Käändelise ja pöördelise vormi valik tekstis. • Tegusõna astmevaheldus: veahtlikud tegusõnad ja sõnavormid; õige pöördevormi leidmine õigekeelsussõnaraamatust, Sõnaveebi kasutamine. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul.

• meenutab tekste kirjutades kokku- ja lahkukirjutamise reegleid; • kasutab tekstisidususvõtteid ja kirjeldab sidendite funktsiooni vastuvõetavates ja enda tekstis	• Käändsõnad. Käänetevahelised seosed, abstraktsed käänded. Veaohtlikud käändevormid. Käändsõna astmevaheldus. Vormimoodustus tüüpsõna eeskujul, õigekeelsussõnaraamatu ja Sõnaveebi kasutamine. • Veaohtlike käänd-pöördsõnade kasutamine enda tekstis. Õigekiri • Kokku- ja lahkukirjutamise kordamine vajaduse järgi. Eesti keele põhireeglite ja ÕSi kasutamine. Lauseõpetus • Teksti sidusvahendid: kordus, asendus, väljajätt ja nende eesmärgistatud kasutamine enda tekstis. Sidendite funktsioon.
Digipädevused Info- ja andmekirjaoskus • õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid; • õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid ja täägimist; • õppija töötleb ja analüüsib andmeid tabelarvutuste abil, esitleb tulemusi diagrammide ja skeemide abil; • õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.	

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid (nt Messenger), e-posti, videokõnet;
- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas;
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

Klass	8. klass
Õpitulemused • teeb kuuldu ja loetu kohta suulise ja kirjaliku kokkuvõtte, käsitsi või arvutil; • märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • annab kaaslase tekstile tagasisidet, põhjendab ning avaldab viisakalt ja asjakohaselt arvamust ja seisukohta nii suuliselt kui ka kirjalikult; • esitab kuuldu ja loetu kohta täpsustavaid ja kriitilisi küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi; • väitleb eakohastel teemadel ja teeb väitluse tulemusel järeldusi ja üldistusi; • analüüsib virtuaalsuhtluse olukordi. • tunneb olulisi teabe- ja meediatekstide liike, nende kasutamise võimalusi ja ülesehitust; • loeb ja kuulab sihipäraselt, valib sobiva lugemisstrateegia, analüüsib	Suuline ja kirjalik suhtlus • Kuuldust ja loetust kokkuvõtte tegemine. Märkmete tegemine kuulamise ajal, asjakohaste küsimuste esitamine. Suulise arutelu tulemuste kirjalik talletamine. Märkmete tegemine käsitsi ja arvutil. Konspekt. Märksõnade valik ja funktsioon. Üksteise konspektide lugemine ja täiendamine. • Üksteise tekstide tagasisidestamine viisakalt, nii suuliselt kui ka kirjalikult. Kaaslase julgustamine, kiitmine, parandusettepanekute pakkumine. • Väitlus, väitluse reeglid. Vestluspartneri väite ümbersõnastamine, selle kohta küsimuste esitamine. Oma hinnangu andmine. Argumendi ja vastuargumendi esitamine. Järeldamine ja üldistamine. Väitlemine rühmas. • Virtuaalkeskkonna suhtlussituatsioonide analüüsimine. Teksti vastuvõtt • Teabetekstide (õpikutekst, populaarteaduslik tekst, entsüklopeedia jne) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Populaarteadusliku keelealase

kriitiliselt mitmesuguseid teabe- ja meediatekste; • osundab teabetekstide keelelisele eripärale lugemise ajal; • kirjeldab meedia eesmärke ja olemust, võrdleb eri meediaväljaandeid ja kanaleid ning nende kasutusvõimalusi ja eesmärke; • kontrollib loetud tekstides fakte, esitab kriitilisi küsimusi, eristab libauudist uudisest; • märkab kujundlikku keelekasutust mõjutusvahendina. • leiab tekstiloomeks vajalikku teavet raamatukogust ja internetist; valib kriitiliselt alustekstid ning osundab neid sobivas vormis; • kirjutab enda tekste protsessikeskselt: kavandab teksti, võtab arvesse tagasisidet, toimetab, viimistleb, avaldab teksti sobival viisi; • valdab erinevaid alusteksti kasutamise võtteid;	artikli lugemine, teabe vahendamine kaaslastele. Loovtöö aluskirjanduse leidmine, lugemise eesmärgistamine, loetava teksti ülesehituse tundmine. Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ja tõlgendamine. • Meediaetika kesksed põhimõtted. Sõnavabaduse põhimõte ning selle piirangud. Meedia võimalused ja eesmärgid tänapäeval. Meediakanalid: televisioon, raadio, veeb. Kvaliteetajakirjandus, kultuuriajakirjandus ja meelelahutuslik meedia. Eri väljaannete võrdlemine. • Meediatekstide põhiliikide meenutamine ja võrdlemine eri meedia kanalites ning väljaannetes. Arvamust vahendavate tekstide võrdlemine ja analüüs: arvamslugu, essee, arvustus. Peamised retoorilised võtted arvamustekstides, keelelised mõjutamisvõtted. Kriitiline lugemine. Autori seisukoha leidmine ja ümbersõnastamine ning enda hinnangu sõnastamine. Fakti ja arvamuse eristamine, faktide kontrollimine. Libauudise äratundmine. Tekstiloome • Alustekstide (meedia- ja teabetekstid) põhjal kirjutamine. Alusteksti põhjal kirjutamise eeltöö: mõtete leidmine loetud tekstidest, enda mõtetega sidumine. Teema ja peamõtte sõnastamine. Kava koostamine, mustandi kirjutamine. Tagasiside mustandile. Teksti

• oskab eesmärgipäraselt kirjutada loovtööd, kirjandit, valitud meediateksti ja arvamislugu. • nimetab eesti keele murdeid, toob näiteid murdekeele eripäradest; • nimetab oskuskeeli, kasutab oskussõnastikke ja teab erialamärgendi tähendust sõnastikes; • kirjeldab algustäheõigekirja reegleid, eristab ametlikku ja mitteametlikku konteksti algustähe valikul; • nimetab sõnaliike, leiab need lausest ja toob sõnaliikide näiteid; • teab eesti keele lauseehituse peajooni; tunneb keelendite stiiliväärtust; • leiab õigekirjajuhiseid keeleallikatest; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes, tekste analüüsis ja hinnates; • kirjeldab lause suhtluseesmärki, määrab lauseliikmed; • selgitab rind- ja põimlause erinevust, leiab rind- ja põimlause	ülesehitus ja sidusus, teksti liigendamise. Alusteksti kasutamise võtted: tsitaat ja referaat. • Parafraaseerimine. Alustekstist saadud mõtete väljendamiseks vajalike keelereeglite ja väljendusvahendite kasutamine. Teabeallikatele ja alustekstidele viitamise võimalused. Intellektuaalomand • Valitud žanris faktipõhise meediateksti kirjutamine: materjali kogumine, infoallikad. Teksti ülesehitus ja sobivate keelevahendite valik. Eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Arvamusloo kirjutamine • eeskujutekstide analüüs, eesmärgi, sihtrühma ja avaldamiskoha valimine. Põhiseisukohtade esitamine, teksti ülesehitus ja sidendus, sobivate keelevahendite valik. • Kaaslase teksti tagasisidestamine, enda teksti ümberkirjutamine ja toimetamine kommentaaride põhjal. Teksti avaldamine. Keeleteadlikkus • Eesti keele erikujud. Murded. Oskuskeeled. Valdonna oskussõnastike kasutamine.

osad, sidendid ning kasutab neid korrektselt ja eesmärgipäraselt; • kirjavahemärgistab liht- ja liitlauseid, segaliitlauseid, otsekõnega lauseid, põhjendab sidendi ja märgi valikut; • valib konteksti otsekõne, tsitaadi või kaudkõne, märgib need kirjas korrektselt.	Algustäheõigekiri • Algustähe reeglite leidmine EKI teatmikust jm allikatest, saadud teabe kasutamine. Nimi, nimetus ja pealkiri. Isikud ja olendid; kohad ja ehitised; asutused, ettevõtted ja organisatsioonid; riigid ja osariigid; perioodikaväljaanded; teosed, dokumendid ja sarjad; ajaloosündmused; üritused; kaubad. Ametliku ja mitteametliku konteksti arvestamine algustähe valikul. Sõnaliigid • Tegusõnad, käändsõnad (nimi-, omadus, arv- ja asesõnad) ning muutumatud sõnad (määr-, kaas-, side- ja hüüdsõnad). Määr- ja kaassõnade eristamine. Liit-, ühend- ja väljendtegusõna. Lauseõpetus ja õigekiri • Lause. Lause suhtluseesmärgid. Lause vahetud moodustajad e fraasid. Fraaside ja sõnaliikide seosed. Lauseliikmed: öeldis, alus, sihitis, määrus ja öeldistäide. Täiend. Lauseliikmete määramine. • Rinnastusseos. Koondlause. Korduvate eri- ja samaliigiliste lauseliikmete ning täiendite kirjavahemärgistamine. Lisandi ja ütte kirjavahemärgistamine ning kasutamine lauses.

	• Liht- ja liitlause. Keerulisemad segaliitlused. Lauseskeemid. • Rindlause. Rindlause osalause ühendamise võimalused, rinnastavad sidendid. Rindlause kirjavahemärgistamine. • Põimlause. Pea- ja kõrvallause. Põimlause kirjavahemärgistamine. • Segaliitlause ja selle ehitus. Lauselühend kui lause tihendaja. Lauselühendi funktsioon ja sobivus eri teksti liikidesse. • Lauselühendi komastamine. Lauselühendi asendamine kõrvallausega. Sõnajärg lauses ja fraasis. • Otsekõne, kaudkõne ja tsitaat. Nende kasutus ja õigekiri. Otsekõne, kaudkõne ja tsitaadi valimine enda teksti. Otsekõne ja kaudkõne võrdlemine, otsekõne muutmine kaudkõneks ja vastupidi.

Digipädevused

Info- ja andmekirjaoskus

- õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid ja täägimist;
- õppija töötleb ja analüüsib andmeid tabelarvutuste abil, esitleb tulemusi diagrammide ja skeemide abil;

- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid (nt Messenger), e-posti, videokõnet;
- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas;
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

Õppeaine	Eesti keel
Klass	9. klass
Õpitulemused • osaleb erinevates suhtlusolukordades avalikus ruumis, sh veebis; • märkab suulistes ja kirjalikes tekstides tehtavaid keelevelikuid, analüüsib neid; • oskab oma seisukohti väljendada eri kanalites ja vormides; • tunneb eesti keele suhtlustavasid, märkab tekstides ja suhtluses tehtavaid keelevelikuid; • kirjeldab ametliku ja mitteametliku suhtluse keelelisi eripärasid ja rakendab neid; • esitab kuuldu ja loetud meediateksti kohta eri liiki küsimusi, teeb kuuldu ja loetu põhjal järeldusi ning annab hinnanguid; • võtab kuuldu ja loetu nii suulises kui ka kirjalikus vormis kokku; • valdab vestlusvõtteid: algatab vestluse, arendab teemat, väljendab eriarvamust viisakalt. • tunneb peamisi keelevaldkonna teabeallikaid;	Suuline ja kirjalik suhtlus • Veebipõhised suhtluskanalid: jututoad, blogid, kommentaarid. • Veebis kommenteerimine. Keeleviisakus ja -väärikus. Anonüümsuse mõju keelekasutusele. Ametlik ja mitteametlik suhtlus. Suhtlejate rollid ja rollidest lähtuvad keelevelikud. • Suulise suhtlemise tavad eesti keeles: pöördumine, tervitamine, suhtlemise lõpetamine. Eestlasele omane asjalikkus suhtluses: meilivahetuses, suulises suhtluses. Sõnumi viisakus ja otsekoheusus, liigsõnalisuse vältimine, sobivad keelevelikud. • Aktuaalse meediateksti kommenteerimine

- koostab veebiotsingutel päringuid, kasutab saadud teavet eesmärgipäraselt;
- hindab kriitiliselt sõnumi suhtlusmooduseid, sh visuaalset, kuuldelist, žestilist ja tekstilist osa;
- võtab vastu segatekste: seostab sõnalise ja pildilise ning helilise teabe;
- teeb kasutatud keelevahendite kohta järeldusi ning märkab kujundlikkust mõjutusvahendina;
- oskab tekste võrrelda; osutab, mis tekstis on arusaamatuks jäänud; suudab teksti kohta küsimusi ja vastuväiteid esitada, arvamust avaldada, teksti vahendada ja kokku võtta, kommenteerida, tõlgendada ning oma kogemuse ja mõtetega seostada;
- kasutab omandatud keele- ja tekstimõisteid hinnangu väljendamist kirjeldades ja autori hoiakutega seostades
- analüüsib kõnet, eristab kõne osi, kirjeldab kõne eesmärki, leiab kõnest teabe, autori seisukoha.
- määratleb enne kirjutamist suhtluseesmärgi ja valib sellele vastavad keelevahendid enda teksti;
- koostab jutustava-arutleva teksti, leiab teema, sõnastab pealkirja, valdab teksti ülesehituse põhimõtteid, sobivaid keelevahendeid, ehitab teksti üles vastuvõtjat arvestades, järjestab ja seostab info loogiliselt ning valdab peamisi tekstisidususvõtteid;

vestlusringis. Loetu kirjalik ja suuline vahendamine. Autorile viitamine.

Teksti vastuvõtt

- Veebist teabe otsimine erinevaid päringuid kasutades, keelevaldkonna teabeallikate tundmine, leitud teabe kriitiline hindamine. Teabe talletamine, kõrvutamine ja süstematiseerimine ning kasutamine suhtluses.
- Tarbetekstide (juhend, elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) eesmärk, tunnused ja ülesehitus. Tarbetekstidest olulise info leidmine ning selle põhjal järelduste tegemine ja tegutsemine.
- Sõnalise teksti seostamine pildilise teabega (foto, joonis, skeem). Pilttekstide ja teabegraafika lugemine ning tõlgendamine. Segateksti vastuvõtt.

- väljendab hinnanguid, seob alusteksti mõtted enda seisukohtadega, kasutab selleks vajalikke keelevahendeid;
- esineb suuliselt ja peab kõnet;
- oskab eesmärgipäraselt kirjutada eri liiki tarbetekste (elulookirjeldus, avaldus, seletuskiri) ja neid korrektselt vormistada;
- toimetab enda tekste tagasiside põhjal, kasutab teksti tagasisidestades õpitud keeleteadmisi.
- väärtustab eesti keelt kui riigikeelt, kirjeldab kirjakeele kujunemist, keelekorralduse ja keelehoolde põhimõtteid, mõistab üldjoontes keeleseaduse olemust;
- meenutab õigekirja aluseid ja põhireegleid, oskab leida õigekirjajuhiseid internetiallikatest ning sõna- ja käsiraamatutest, kasutab arvuti õigekirjakorrektorit;
- kirjeldab keelendite stiiliväärtust, kasutab ja mõistab tekstis kasutatud keelendite tähendusvarjundeid;
- kirjeldab õpitud metakeele piires tekstide ülesehituslikku ja grammatilist ning sõnavaralist eripära;
- tunneb ja selgitab hinnangu väljendamise keelelisi vahendeid, märkab neid loetud tekstides ja kasutab enda tekstides;
- kasutab teksti sidususe võtteid enda tekstides.

- Peamised keelelised mõjutamisvõtted ja kujundid kõnes. Kriitiline lugemine.
- Hinnangu väljendusvahendite analüüs arvamuslikes tekstides: Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalsus, saateverbid alusteksti, autorit viidates.
- Kõnede analüüs: pidulik kõne ja veenmiskõne. Kõnede ülesehitus, eesmärk, Kõne kuulamine ning märkmete tegemine. Kõnest olulise teabe leidmine ja kõneleja seisukohtade sõnastamine, kõnest kokkuvõtte tegemine. Konspekterimine. Kõne põhjal küsimuste esitamine. Kõne kohta arvamuse avaldamine.

Tekstiloomed

- Suhtluseesmärgi määratlemine enne kirjutamist. Sobivate keelendite valimine kõnelemisel ja kirjutamisel

	vastavalt suhtlejate rollile, valdkonnale ja eesmärgile. • Arutlusteema leidmine ja sõnastamine isikliku kogemuse või alustekstide põhjal. Teksti pealkirjastamine. Tekstilõik ja selle ülesehitus: väide, selgitus, põhjendus, järeldus. Näite toomine alustekstist ja enda kogemusest. Enda kogemuse ja alusteksti sidumine lõigus. Lõikude järjestamise põhimõtted ja võimalused. Teksti sidusus. Jutustava, kirjeldava ja arutleva tekstiosa tervikuks sidumine. • Hinnangu väljendamine arutledes. Modaalusus, saateverbid alusteksti, autorit viidates. • Kõneks valmistumine, kõne koostamine ja esitamine. Kõne ülesehitus ja elemendid: tervitus, retoorilised võtted. Ettekande koostamine ja esitamine. • Tarbetekstide koostamine ja vormistamine:

	elulookirjeldus, seletuskiri, avaldus, taotlus. • Teksti keeleline toimetamine: sõnastus- ja lausestusvigade parandamine. Keeleteadmiste rakendamine töös tekstidega. Keelekujundite kasutamine tekstiloomes: konteksti arvestamine sobiva kujundi valikul. Keeleteadlikkus • Eesti kirjakeele kujunemine. Keeleuuendus ja keele areng, keelekorraldus ja keelehoole Eestis. Eesti keeleseadus. Õigekirja kordamine • Poolitamine, sealhulgas võõrsõnade ja nimede poolitamine. • Veaohtliku häälikuõigekirjaga sõnad, võrdevormid, võõrsõnad. Kokku- ja lahkukirjutamisreeglite kordamine

- Algustäheõigekirja kordamine. Konteksti arvestamine algustähe valikul. Tsitaatsõnade märkimine kirjas. Võõrnimede õigekiri ja vormimoodustus. Pealkirja, nime ja nimetuse erinevus.
- Lühendamise põhimõtted ja õigekiri, lühendite käänamine.

Sõnavaraõpetus

- Keelendite stiilivärving, seda mõjutavad tegurid tekstis. Fraseologismid, nende stiilivärving. Keeleallikate kasutamine sõna stiilivärvingu leidmiseks.
- Sõnavara täiendamise võimalused: sõnade tuletamine, liitmine ja tehissõnad. Sagedamini esinevad tuletusliited ja nende funktsioon. Sõna ehituse analüüs.

Lauseõpetus

- Modaalusus ja hinnangu väljendamine teiste ja enda

tekstis. Määrsõnade, rõhumäärsõnade tähendusvarjundite võrdlemine ja valimine vastavalt lausekontekstile. Lausete ühendamise võtted, tekstisidusus.

Digipädevused

Info- ja andmekirjaoskus

- õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid ja täägimist;
- õppija töötleb ja analüüsib andmeid tabelarvutuste abil, esitleb tulemusi diagrammide ja skeemide abil;
- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid (nt Messenger), e-posti, videokõnet;
- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;

- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas;
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

II kooliaste	Kirjandus

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- õpib tundma kirjandust ja pärimust rahvuskultuuri osana, tutvub eri rahvaste kirjanduse ja kultuuriga;
- arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult;
- leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet;

• õpib tundma ilukirjandusteose poetikat, iseloomustab ja võrdleb teose tegelasi, kirjeldab süžeed ja olustikku ning sõnastab peamõtte, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara; • loeb, analüüsib ja mõistab jõukohase keerukusega eri žanris laste- ja noortekirjandust nii eesti kui ka maailmakirjandusest, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi; • rikastab lugedes oma mõtte- ja tundemaailma, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.	
Klass	5. klass
Õpitulemused • loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost; • loeb ladiusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; • tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust;	Õppesisu Kirjandustekstide valik ja lugemine • Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. • Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. • Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta

• loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; • kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet, eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; • väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; • õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; • eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeleolu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; • koostab proosa- või draamateksti kohta kava	lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine. Kultuuri- ja kirjandusteadmised • Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. • Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. • Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega. <u>Mõisted:</u> ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend,

küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; • nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; • iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist; • järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; • kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; • osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; • esitab (peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti,	mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus. Teksti analüüs ja tõlgendamine • Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlause ning märksõnadena. • Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja. • Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine,

taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi, märksõnade abil või piltteksti põhjal; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid	meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. • Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused. Tekstiloome • Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloome paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Teksti esitamine ja kuulamine • Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine. Autoreid ja teoseid • Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.

Digipädevused

Info- ja andmekirjaoskus

- Õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas;
- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet;
- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- Õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas.

Digitaalse identiteedi haldamine

- Õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus • Õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil; • õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.	
Klass	6. klass
Õpitulemused • loeb laste- ja noortekirjandusteoseid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, sealhulgas vähemalt kaheksa tervikteost; • loeb ladusalt ja mõtestatult eri žanris luule-, proosa- ja draamatekste, kasutab õpetaja juhendamisel põhilisi lugemisvõtteid ja -viise, jälgib ja hindab oma lugemist; • tutvustab loetud raamatut ja selle autorit ning jagab oma lugemiskogemust; • loeb kirjandusvaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, kasutab teabe hankimiseks sobivaid allikaid ja keskkondi; • kasutab otstarbekalt eri allikatest ja keskkondadest hangitud teavet,	Õppesisu Kirjandustekstide valik ja lugemine • Loeb vähemalt kaheksa laste- ja noortekirjanduse tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. • Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine ning lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. • Lugemise mõistmine. Aktiivne ja tõhus (üle)lugemine. Lugemise eesmärgistamine. Süvenenud ja ülelibisev lugemine. Lugemistehnika arendamine: häälega ja hääleta lugemine, pauside ja intonatsiooni jälgimine. Lugemiskiiruse valimine vastavalt võimetele ja tekstile. Oma lugemise jälgimine ja lugemisoskuse

eristab oma ja laenatud teksti, nimetab ja märgib kasutatud allikad; • väärtustab nii paikkondlikku kui ka kogu Eestit ühendavat eripärast paljutahulist kultuuri; • õpib tundma kultuuri eri ilminguid, sealhulgas teatri- ja filmikunsti, pärimus- ja muuseumikultuuri; • eristab ilukirjanduse ja rahvaluule põhiliike ning olulisemaid žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • nimetab luuletuse teema ja kirjeldab selle meeolelu, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust; • koostab proosa- või draamateksti kohta kava küsimuste, väidete või märksõnadena, kirjutab kokkuvõtte; • nimetab teose teema, arutleb tegelastega seotud probleemide ja väärtushoiakute üle, sõnastab teose peamõtte; • iseloomustab ja võrdleb tegelasi, kirjeldab nendevahelisi suhteid ja hindab tegelaste käitumist;	hindamine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu külastamine ja selle võimalustega tutvumine. Raamatukogude infosüsteemide e-raamatukogu kasutamine. Autoriõiguse mõistmine. Kultuuri- ja kirjandusteadmised • Eesti kirjanike muuseumidega tutvumine. Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegevustega tutvumine. • Pärimuskultuur. Kooli- ja kodukandipärimus. Rahvaluule ja selle lühivormid. Kõnekäändude ja vanasõnade tähenduse seletamine. Mõistatuste lahendamine ja loomine. Muinasjutu tunnused ja tüüptegelased. Eri liiki muistendid. • Kirjandusteose dramatiseering. Lühilavastuse loomine. Dialoogi ja tegelaskuju loomine. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. Kirjandusteose põhjal valminud filmi vaatamine ja nende võrdlemine. Tutvumine filmi loomise protsessiga. Tutvumine eakohaste filmižanritega. <u>Mõisted:</u> ajalooline jutustus, epiteet, ilukirjandus, kõnekäänd, luule, metafoor, muinasjutt, muistend,

• järjestab loo sündmused ning põhjendab toimumisaja ja -koha valikut; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite kohta; • kirjutab eri žanris omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid ja jutustavaid tekste; • osaleb arutelus, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valib kirjandusteosest rääkides tekstist sobivaid näiteid, teeb koostööd; • esitab(peast) luuletuse, lühikese proosa- või rolliteksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust; • mõtestab lahti esitatud teksti tähendused, annab tagasisidet enda ja teiste esitusele; • jutustab mõttelt sidusa tervikliku ülesehitusega selgelt sõnastatud loo, tugineb kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale; • jutustab tekstilähedaselt või kokkuvõtvalt kavapunktide järgi,	mõistatus, näidend, proosa, pärimus, seiklusjutt, valm, vanasõna, võrdlus. Teksti analüüs ja tõlgendamine • Teksti kui terviku mõistmine. Teksti põhjal eri liiki küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine oma sõnadega või näidetega tekstist. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. Teksti kavastamine: kavapunktid küsi- ja väitlausetega ning märksõnadena. • Teose teema ja kesksete mõtete leidmine ning sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema või probleemi üle, järelduste tegemine. Näidete (nt tsitaadid, detailid) leidmine teosest. Koomika leidmine teosest. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Tegelaste iseloomustamine ja nende käitumise põhjendamine. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise ja tegelastevaheliste suhete jälgimine. Tegelastevaheline konflikt, selle põhjused ja lahendused. Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Sündmuste järjekord, põhjuse ja tagajärje seosed. Jutustaja kui loo edastaja. • Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika tundmaõppimine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Epiteedi, metafoori ja võrdluse tundmine

märksõnade abil või piltteksti põhjal; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid	ning kasutamine. Luuletuse teema määratlemine, aja ja koha kirjeldamine, meeleolu sõnastamine. Luuletuse vorm, riim, rütm ja kõla. • Seiklusjutu ja ajaloolise jutustuse tunnused. Päevikuvormis ilukirjandus. Valmi tunnused. Tekstiloomine • Oma kogemuste ja mõtete väljendamine. Kirjeldavad ja jutustavad omaloomingulised tööd eri žanrites (muistend, muinasjutt, seiklusjutt, päevik vm). Tegelase ja olustiku kirjeldamine. Luuleteksti loomine. Loovkirjutamine loetu põhjal. Tekstiloomine paaris- ja rühmatööna. Loetu põhjal oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Teksti esitamine ja kuulamine • Luuletuse ja lühikese proosateksti esitamine. Rolliteksti esitamine. Esituse eesmärgistamine. Esitamiseks kohase tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Tekstilähedane sündmustest jutustamine. Iseenda või kellegi teisega toimunud sündmusest jutustamine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.

	Autoreid ja teoseid • Kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust, mida käsitletakse ühiselt.
Digipädevus Info- ja andmekirjaoskus • õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid; • õppija salvestab faile ja korrastab neid digikeskkonnas, kasutades kaustasid; • õppija töötleb ja analüüsib andmeid tabelarvutuste abil, esitleb tulemusi diagrammide ja skeemide abil; • õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas • õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet; • õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi; • õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid. Digiturvalisus • õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu; • õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;	

- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil;
- õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.

Õppeaine	Kirjandus
Klass	7. klass
Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud Õpilane: • Süvendab oma arusaama kirjandusest kui kultuuri- ja kunstinähtusest, selle rollist identiteedi kujundamisel ja ühiskonna mõtestamisel, tunneb ning väärtustab rahvuskultuuri traditsioone ja pärimust; • Arendab oma loovvõimeid, jutustamis- ja esitamisoskust, kirjutab eakohasel tasemel ja keeleliselt korrektseid kirjeldavas, jutustavas ja arutlevas laadis ning eri žanrites tekste, väljendab ja põhjendab oma arvamust nii suuliselt kui ka kirjalikult; • leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;	

- õpib mitmekülgsemalt ja sügavamalt tundma ilukirjandusteose poetikat, analüüsib teose süžeed, tegelasi ja olustikku, märkab kompositsiooni erijooni ning arutleb käsitletud probleemide ja väärtuste üle, tõlgendab kujundlikku keelt ja rikastab oma sõnavara;
- loeb, analüüsib, tõlgendab ja mõistab nii eakohast noortekirjandust kui ka eri žanrites eesti ja maailmakirjanduse klassikat, loeb luule-, proosa- ja draamatekste, arendab oma lugemisoskusi;
- rikastab lugedes oma mõtlemis- ja väljendusoskust, täiendab enda kultuuri- ja kirjandusteadmisi, kujundab esteetilisi hoiakuid ja eetilisi tõekspidamisi.

Õpitulemused

- loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost;
- loeb ladiusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi;
- loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid;
- tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;

Õppesisu

Kirjandustekstide valik ja lugemine

- Loeb vähemalt kuus tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist.
- Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poetika tutvustamine ning

• selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast; • kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes; • eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; • toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; • nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; • teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; • analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; • kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire,	võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. • Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti

tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; • võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; • kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste; • hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; • osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; • koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; • esitab(peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad. Kultuuri- ja kirjandusteadmised • Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. • Rahvaluule tunnusjooni. Rahvaluule põhiliigid ja žanrid. Tänapäeva folkloor, selle kogumine ja kogemine. Rahvaluule veebilehed. • Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Näitleja ja tema roll. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. Mängu- ja dokumentaalfilmid. Loo, tegelaste ja miljöö

	kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. • Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Teksti analüüs ja tõlgendamine • Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. • Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku

	põhjendamine. Loetu seostamine oma kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Eri teoste peategelaste võrdlemine. • Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljö kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikkuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. Kirjelduse eesmärk teoses. • Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. • Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule

kujundlikkus ja
mitmetähenduslikkus.
Luuletuse seostamine
isikliku kogemusega.

Tekstiloomed

- Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.

Suuline väljendusoskus

- Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine.

	Aktiivne ja tõhus kuulamine.

Digipädevused.

Info- ja andmekirjaoskus

- Õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet;
- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- Õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas;
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- Õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus • Õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil; õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.	
Õppeaine	Kirjandus
Klass	8. klass
Õpitulemused • Loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost; • loeb ladusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi; • loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; • tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust;	Õppesisu Kirjandustekstide valik ja lugemine • Loeb vähemalt kaksteist tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine ning võrdlemine

- selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;
- kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes;
- eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid;
- leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi;
- toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi;
- nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte;
- teeb kokkuvõtte teose süžest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid;
- analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga;
- rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta;
- kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus,

teiste teostega.

Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt.

- Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine.
- Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud. Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste

metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes; • võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; • kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste; • hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; • osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; • koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; • esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad. Kultuuri- ja kirjandusteadmised • Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. • Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. • Mängu- ja dokumentaalfilmid. Loo, tegelaste ja miljöõ kujutamise võrdlus kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi

	kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. • Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Teksti analüüs ja tõlgendamine • Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. • Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma

	kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. • Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöo kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. • Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse

mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine.

- Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega.

Tekstiloom

- Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloom
- paaris- ja rühmatöona. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma kogemuse ja tekstinäidete varal.

	Suuline väljendusoskus • Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.

Digipädevused.

Info- ja andmekirjaoskus

- Õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid;
- õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas.

Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas

- Õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet;
- õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi;
- õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.

Digiturvalisus

- Õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas;
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- Õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus

• Õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil; õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.	
Õppeaine	Kirjandus
Klass	9. klass
Õpitulemused • Loeb eri liiki ja žanris kirjandusteoseid, sealhulgas tüvitekste, või nende katkendeid nii eesti kui ka maailmakirjandusest, analüüsib ja tõlgendab vähemalt kahteteist loetud tervikteost; • Loeb lodusalt ja mõtestatult, kasutab iseseisvalt lugemise eesmärgist ja teksti liigist lähtuvaid lugemisviise ja -mudeleid, hindab oma lugemisoskust ning juhib oma lugemisprotsessi; • Loeb kultuurivaldkonnaga seotud aime- ja meediatekste, leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; • Tunneb eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust; • Selgitab pärimuse olemust, toob näiteid mineviku ja tänapäeva pärimuskultuurist ning oma kodukohast;	Õppesisu Kirjandustekstide valik ja lugemine • Loeb vähemalt kaksteist tervikteost nii eesti kui ka maailmakirjandusest ning tekstikatkendeid. Lugemine toetab õppekava läbivate teemade käsitlemist ning üld- ja valdkonnapädevuste kujundamist. • Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Loetud raamatu (proosa-, luule- või draamateose) autori, temaatika, narratiivi, probleemistiku ja poeetika tutvustamine

• Kasutab rahvaluule elemente suulises ja kirjalikus tekstiloomes; • Eristab ilukirjanduse põhiliike ja peamisi žanre, nimetab nende tunnuseid ja toob näiteid; • Leiab endale sobivat lugemisvara, põhjendab oma valikut, tutvustab loetud raamatut ja selle autorit, jagab oma lugemiskogemusi; • toob esile luuletuse temaatilisi ja lüüriilisi erijooni, märkab keele- ja vormikasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi; • nimetab teose teema, arutleb selle põhisündmuste, kesksete probleemide, põhjuse ja tagajärje seoste üle, sõnastab teose peamõtte; • teeb kokkuvõtte teose süžeeest, põhjendab loo tegevusaja ja -koha valikut, iseloomustab ja võrdleb tegelasi, analüüsib tegelastevahelisi suhteid ja nende väärtushoiakuid; • analüüsib kirjandusteose vormivõtteid ja kompositsiooni, seostab neid teose sisuga; • rikastab oma sõnavara, otsib teavet tundmatute sõnade ja väljendite ning loetu tausta kohta; • kirjeldab kirjandusteosele omast keelekasutusviisi, tunneb ära peamised kõne- ja lausekujundid, sh epiteet, isikustamine, võrdlus, metafoor, kordus ja siire, tõlgendab kujundite tähendust ja rolli tekstis ning kasutab neid tekstiloomes;	ning võrdlemine teiste teostega. Lugemissoovituste jagamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste iseseisev lugemine tunnis ja tunniväliselt. • Lugemisstrateegiad ja lugemisprotsess. Ülelibisev ja süvenenud lugemine. Eesmärgistatud (üle)lugemine. Eri lugemistehnikate valdamine. Oma lugemise analüüs ja lugemisoskuse hindamine. Teksti eesmärgistatud jälgimine ja eri tüüpi lugemisülesannete täitmine. Kriitiline lugemine. Tundmatute sõnade ja väljendite tähenduse väljaselgitamine. • Raamatukogu. Eesti Rahvusraamatukogu. E-teavikute ja e-teenuste kasutamine (nt ESTER, MIRKO, DIGAR). Digiraamatud.

• võrdleb kirjandusteost ja selle põhjal valminud lavastust või filmi; • kirjutab erinevaid omaloomingulisi töid, sealhulgas kirjeldavaid, jutustavaid ja arutlevaid tekste; • hindab suulises ja kirjalikus väljenduses korrektset keelt ning järgib nii käsikirjaliste kui ka digitaalsete tekstide vormistusnõudeid; • osaleb arutelus, väljendab selgelt ja sobival viisil oma põhjendatud seisukohti, annab ja kuulab tagasisidet, võtab arvesse teiste seisukohti, teeb koostööd; • koostab ja esitab loetud teose, mõne kultuurinähtuse või oma kultuurikogemuse põhjal ettekande, kasutab selleks esitlustarkvara; • esitab (peast) luule-, proosa- või draamateksti, taotleb esituse ladusust, selgust ja tekstitäpsust, põhjendab teksti valikut, seletab selle tähendust; • kasutab tekstianalüüsis õigesti kirjanduse põhimõisteid.	Autoriõigused. Plagiaat. Kirjandusteadmiste täiendamine eri allikaid ja keskkondi kasutades. Eesti Kirjandusmuuseumi digikeskkonnad. Kultuuri- ja kirjandusteadmised • Pärimuskultuur. Tavad ja kombed pärimuskultuuris, muutuv pärimus. Looduspärimus ja linnalegendid. Kohanimed folklooris. Eesti kirjanike muuseumid. • Kirjandusteose dramatiseering. Lavastus ja selle valmimine. Draamateksti temaatika, narratiivi ja poeetika eritlemine. Eesti teatri sünnilugu ja nüüdisteater. Eesti teatritega tutvumine. • Kirjandusteose ekraniseering. • Mängu- ja dokumentaalfilmid. Loo, tegelaste ja miljöö kujutamise võrdlus

	kirjandusteoses ja filmis. Kirjandusteose ja filmi kompositsioon. Kirjandusteosest filmilike episoodide leidmine. • Ilukirjanduse põhiliigid ja žanrid. Teksti analüüs ja tõlgendamine • Teksti mitmetähenduslikkuse mõistmine. Teksti põhjal eri tüüpi küsimuste koostamine. Küsimustele vastamine tsitaadiga, teksti toel oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väitlausete ja märksõnadena. Teksti põhjal kokkuvõtte tegemine. • Teose teemade ja probleemide sõnastamine, nende üle arutlemine. Pöördeliste sündmuste leidmine. Sündmuste põhjuse ja tagajärje seoste leidmine. Näidete ja tsitaatide leidmine teosest, valiku põhjendamine. Loetu seostamine oma

	kogemuse ja tänapäeva maailmaga. • Kirjanduslik tegelane ja selle prototüüp. Kirjanduslikud tüüptegelased. Tegelase analüüs: välimus, iseloom, hoiakud ja käitumine, suhted teiste tegelastega. Tegelase sisekonflikti ja tegelastevahelise põhikonflikti määratlemine ja analüüsimine (põhjus, tagajärg, lahendus). Eri teoste peategelaste võrdlemine. • Sündmuste toimumise aja ja koha määramine. Miljöo kirjeldamine. Teose loomise kontekst. Ajastule iseloomuliku ainese leidmine teosest. Tegelikuse ja väljamõeldise suhted kirjandusteoses. • Ilukirjandusteksti väljendusvahendite tundmaõppimine. Kujundliku keelekasutuse

	mõistmine. Iseenda kujundliku väljendusoskuse ja sõnavara hindamine ning arendamine. Teksti allegooria ja allteksti mõistmine. • Luuleteksti väljendusvahendite ehk poeetika eritlemine. Luule kujundlikkus ja mitmetähenduslikkus. Luuletuse seostamine isikliku kogemusega. Tekstiloomed • Omaloomingulised tööd kirjeldavas ja jutustavas laadis ning eri žanrites. Tekstiloomed paaris- ja rühmatööna. Alustekstile tuginev kirjutamine. Arutleva teksti loome. Kirjandusteose, filmi või lavastuse arvustuse kirjutamine. Oma arvamuse sõnastamine, põhjendamine ja kaitsmine. Esitatud väidete tõestamine oma

	kogemuse ja tekstinäidete varal. Suuline väljendusoskus • Luule-, proosa- või draamateksti esitamine. Esituse eesmärgistamine ja ettevalmistamine. Esitamiseks sobiva tempo, hääletugevuse ja intonatsiooni valimine. Diktsiooni jälgimine. Aktiivne ja tõhus kuulamine.
Digipädevused. Info- ja andmekirjaoskus • õppija sõnastab oma teabevajaduse ja rakendab sobivaid infootsingu võtteid; • õppija otsib, sirvib ja filtreerib eesmärgipäraselt andmeid, infot ja materjale digikeskkonnas. Suhtlus ja koostöö digikeskkonnas • õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh välksõnumeid, e-posti, videokõnet; • õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi; • õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid.	

Digiturvalisus

- õppija kaitseb oma digiseadet ja selle sisu;
- õppija mõistab digiseadet ähvardavaid ohte ning oskab neid vältida;
- õppija rakendab turvameetmeid oma isikuandmete ja privaatsuse kaitseks digikeskkonnas;
- õppija on teadlik digitehnoloogia mõjust keskkonnale.

Digitaalse identiteedi haldamine

- õppija analüüsib oma digitaalset jalajälge;
- õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas.

Probleemilahendus

- õppija tuvastab digiseadme lihtsama tehnilise tõrke põhjuse ja küsib abi või likvideerib selle juhendi abil; õppija valib konkreetse ülesande lahendamiseks sobiva riist- ja tarkvara.